

Приложение № 2 към Условията за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15																							
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР (не повече от 2 страници)																							
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:																							
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	Територията на МИГ „Тетевен“ изцяло съвпада с територията на община Тетевен.																						
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	На територията на МИГ „Тетевен“ се намират общо 13 населени места – 1 град – Тетевен (72343) и 12 села, както следва: с.Български извор (07357), с.Бабинци (07884), с. Васильово (10272), с.Галата (14386), с.Глогово (15148), с.Гложене (15165), с.Голям извор (15758), с.Градежница (17419), с.Дивчовото (20996), с.Малка Желязна (46437), с.Рибарица (62579), с.Черни Вит (90902).																						
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	По данни на НСИ населението на територията на МИГ към 31.12.2020 г. е 18 977 души, разпределени по населените места както следва: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Населено място</th><th>Брой жители</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>с.Български извор</td><td>1178</td></tr> <tr> <td>с.Бабинци</td><td>271</td></tr> <tr> <td>с.Васильово</td><td>217</td></tr> <tr> <td>с.Галата</td><td>2389</td></tr> <tr> <td>с.Глогово</td><td>1525</td></tr> <tr> <td>с.Гложене</td><td>1049</td></tr> <tr> <td>с.Голям извор</td><td>466</td></tr> <tr> <td>с.Градежница</td><td>1674</td></tr> <tr> <td>с.Дивчовото</td><td>130</td></tr> <tr> <td>с.Малка Желязна</td><td>70</td></tr> </tbody> </table>	Населено място	Брой жители	с.Български извор	1178	с.Бабинци	271	с.Васильово	217	с.Галата	2389	с.Глогово	1525	с.Гложене	1049	с.Голям извор	466	с.Градежница	1674	с.Дивчовото	130	с.Малка Желязна	70
Населено място	Брой жители																						
с.Български извор	1178																						
с.Бабинци	271																						
с.Васильово	217																						
с.Галата	2389																						
с.Глогово	1525																						
с.Гложене	1049																						
с.Голям извор	466																						
с.Градежница	1674																						
с.Дивчовото	130																						
с.Малка Желязна	70																						

с.Рибарица	1016
гр.Тетевен	8496
с.Черни Вит	496

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Местна инициативна група „Тетевен“ е разположена на територията в Северна България, Северозападен район за планиране (NUTS 2), заема югозападните части на област Ловеч (NUTS 3) и административните граници на Местната инициативна група съвпадат изцяло с тези на община Тетевен. Територията на МИГ е разположена в долината на река Вит, заобиколена от красивите върхове на Златишко - Тетевенската планина, която се простира на изток от Златишкия проход до ниския Рибаришки проход. Общата площ на МИГ „Тетевен“ е 697 km², което представлява 17% от общата площ на Ловешка област и 3,7% от територията на Северозападен район.

Административно-териториални граници на МИГ „Тетевен“

Географското разположение на МИГ „Тетевен“ благоприятства развитието ѝ поради близостта на големи административни центрове и добри транспортни връзки със столицата

София, международно летище и трансграничен мост на река Дунав - „Видин-Калафат“. Територия на разположена встрани от националните и трансевропейски транспортни коридори, но същевременно е в много добри комуникационни връзки с тях и със съседните общини. Община Тетевен се тангира от една от главните оси на развитие по направление свързващо градовете София, Велико Търново и Варна, с разклонения за Плевен-Русе. Връзките по главната ос на развитие се осъществяват чрез първокласен път I-4 – Коритна – Български извор – Микре – о.п. Севлиево и АМ „Хемус“. Връзката на общината с АМ „Хемус“ е в две точки - при отклонението за град Ябланица и при новопредвидения пътен възел в близост до село Български извор.

Община Тетевен граничи със следните 10 общини:

- ❖ На изток - община Угърчин и община Троян;
- ❖ На запад - община Етрополе и община Правец;
- ❖ На север - община Ябланица и община Луковит;
- ❖ На юг - община Карлово, община Антон, община Пирдоп и община Златица.

Административният център на община Тетевен е град Тетевен, който отстои на 77 km югозападно от областния център - град Ловеч, на 98 km югозападно от град Плевен, на 103 km югоизточно от град Враца и на 111 km източно от Столицата-София.

Големите Черноморски пристанища - Варна и Бургас са съответно на 363 km и на 381 km от Тетевен, а най-близкото Дунавско пристанище и ГКПП с Република Румъния е град Оряхово, който е на разстояние 113 km. Въпреки че граничи пряко с общините Карлово, Антон, Златица и Пирдоп, практически с тези общини не съществуват преки транспортни връзки и няма възможност за непосредствен обмен на пътуващи хора и стоки. Най-близката връзка на общината с южна България е прохода Троян-Кърнаре, на около 70 km от град Тетевен, но през зимния сезон той често е затворен.

Община Тетевен е една от 8-те общини в Ловешка област и е на трето място по територия и население в областта след общините Ловеч и Троян. Общия брой на населените места част от община Тетевен е 13, от които общинският център - град Тетевен и 12 села – Бабинци, Български извор, Васильово, Галата, Глогово, Гложене, Голям извор, Градежница, Дивчовото, Малка Желязна, Рибарица и Черни Вит.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: (не повече от 3 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Описание на процеса на разработване на стратегията, при спазване принципите на „прозрачност“, „отдолу-нагоре“ и „хоризонталните принципи“, съгласно чл.9 на Регламент /ЕС/ 2021/1060 – равенство между половете, утвърждаване на принципа на равните възможности, липса на дискриминация и др.:

В процеса на разработване на стратегията се извърши широка информационна кампания и бяха проведени редица срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност, в които взеха участие представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в това число уязвимите групи и млади хора. Бяха проучени мненията и нагласите на местната общност относно МИГ „Тетевен“ и изготвянето и прилагането на стратегията за BOMP. Споделените мнения относно потребностите на населението, планирането, бенефициентите и инициативите през новия програмен период 2023-2027 г. дават добра основа и ясни насоки как дейностите да бъдат полезни за жителите от населените места на територията. Провеодоха се общо 8 (осем) събития, като в рамките на тези срещи се обсъждаха възможностите за развитието на територията на МИГ „Тетевен“, а именно:

13.05.2024 г. информационна конференция в гр. Тетевен, залата на Общинска администрация, лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На конференцията присъстваха 50 участника.

13.05.2024 г. информационна среща в с. Черни Вит, лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На срещата присъстваха 15 участника.

13.05.2024 г. информационна среща в с. Голям Извор, лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На срещата присъстваха 15 участника.

20.05.2024 г. обучение в гр. Тетевен с лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На обучението присъстваха 20 участника.

20.05.2024 г. обучение в с. Български Извор с лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На обучението присъстваха 20 участника.

22.05.2024 г. обществено обсъждане в гр. Тетевен с лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На общественото обсъждане присъстваха 20 участника.

22.05.2024 г. обществено обсъждане в с. Голям Извор с лектори Ася Мирчева и Стилиян Станимиров. На общественото обсъждане присъстваха 20 участника.

27.05.2024 г. заключителна информационна конференция и обществено обсъждане в гр. Тетевен, заседателна зала на Общинска администрация, лектор Ася Мирчева. На конференцията присъстваха 50 участника.

По време на информационната конференция, информационните срещи и обучения бяха представени презентации чрез използването на мултимедия и бяха проведени дискусии. През 2024 г. по време на всички организирани събития присъстваха над 210 жители, през 2025 г. на общественото обсъждане, проведено на 30.04.2025, присъстваха 57 души, представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, също и много млади хора.

Проведените по време на събитията дискусии показаха заинтересованост и доверие на местното население в по отношение на МИГ и изготвянето и реализацията на Стратегията за Водено от общностите местно развитие, като ясно се очертаха тенденциите в развитие на територията и се установиха потребностите на местното население. Получаването на обратна връзка от местните жители и инкорпорирането на мненията и предложенията им в стратегията е показател за спазването на принципа „отгоре- надолу“.

Акценти на проведените срещи бяха за:

Какво представлява подхода ВОМР, представиха се мерки, които ще се финансират от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027г., от програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. (ПКИП), от програма „Околна среда“ 2021- 2027 г. (ПОС), от програма „Образование“, от програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР). Добри практики от местните инициативни групи в предходния програмен период.

Стратегията за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група „Тетевен“ е публикувана за обществено обсъждане на 15.04.2025 г. на сайта на община Тетевен.

Изводите, до които се стигна в процеса на работа са свързани с необходимостта от значителни действия с цел стимулиране на местната икономика и местното производство, подкрепа към социални дейности, насочена към всички нуждаещи се групи и най-вече задържането на младите хора по селата, като им се дава възможност да участват със собствени проекти за производство на селскостопански продукти. Жителите на територията определят приоритетите за дейности и инициативи по стратегията в посока подобряване

икономиката и условията за живот в региона, подобряване на образованието, справяне с безработицата и използване на технологии за подкрепа на развитието на бизнес, което ще доведе до по-успешно икономическо развитие на бизнес. Споделените мнения също засягат инфраструктурата и благоустройството на региона. Ключова тема е заетостта на младите хора и социалната подкрепа. Именно предложенията на местната общност оформиха основната цел, приоритети и специфични цели на стратегията на ВОМР.

Препоръките са свързани със спазване на сроковете за разглеждане на проектите и нуждата от съдействие на местната инициативна група на потенциалните кандидати при оформянето и събирането на документи и отчитането им в ИСУН.

Проучванията, провеждането на отделните събития, цялостната подготовка и изготвяне на стратегията се извърши при стриктно зачитане на основните права на човека и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз, осигуряване равенството между мъжете и жените и предотвратяването на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Всички информационните събития и обсъждания се проведеха в сгради с осигурена достъпна среда, което осигури възможност за присъствие на хората с увреждания, както и всички уязвими групи лица.

В процеса на разработване и съгласуване на стратегията се включиха активно представители на всички групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. представители на уязвимите и малцинствени групи, както и много млади хора от територията на МИГ „Тетевен“.

От представената до тук информация е видно, че на територията на местна инициативна група „Тетевен“ през 2024 и 2025г. сред местното население е проведена широка информационна кампания при спазване на принципа „отдолу – нагоре“, като в стратегията са включени много предложения от местната общност.

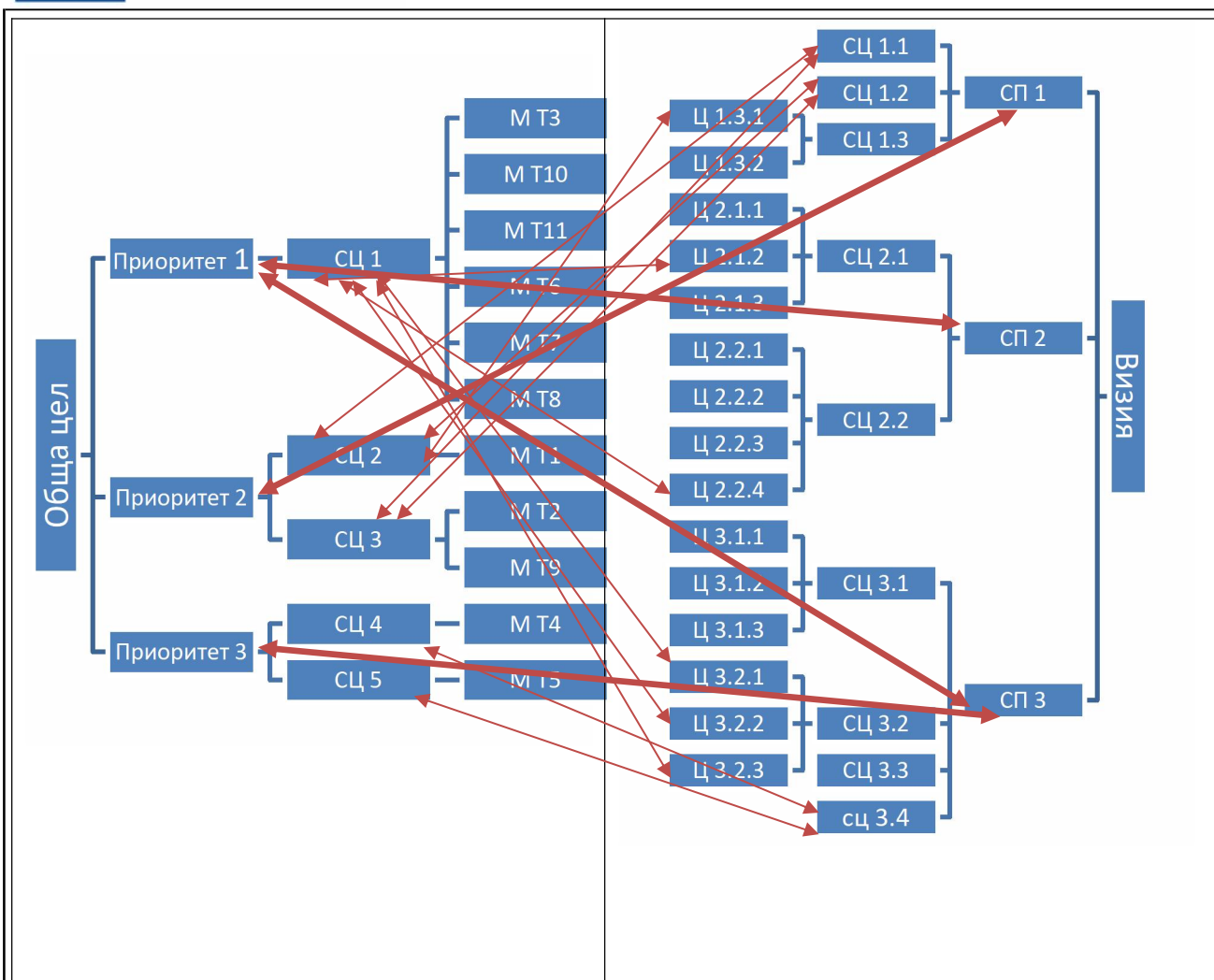
Проектът на стратегия за ВОМР беше одобрен от колективния върховен орган на МИГ след публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията на МИГ „Тетевен“.

Описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2

Територията на МИГ „Тетевен“ попада в Северозападен регион за развитие от ниво 2. Стратегията за ВОМР на МИГ е разработена така, че да съответства на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион и да я доразвива на местно ниво.

СВОМР

ИТСР на СЗР

Приоритет П1 „Подобряване на условията за живот в населените места и запазване и подобряване на състоянието на околната среда“ на СВОМР напълно съответства на Стратегически приоритет 3 „Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата“ на ИТСР, като по тях се подкрепя изграждането и поддържането на обществена инфраструктура (СЦ1 „Подобряване на условията за живот в населените места, състоянието на околната среда, достъпа до пазара на труда, социализацията и здравето на възрастните хора на територията на МИГ „Тетевен“ на СВОМР и СЦ3.2 „Устойчива околна среда“ и СЦ3.3 „Подобряване качествата на градската и агломерационната среда“ на ИТСР) и поддържане и подобряване на състоянието на околната среда (СЦ1 на ВОМР и СЦ3.2 на ИТСР). Приоритет П1 на СВОМР съответства и на Стратегически приоритет 2 „Запазване и развитие на човешкия капитал“ на ИТСР (Цел 2.1.2. „Придобиване на умения в съответствие с пазара на труда“ и Цел 2.2.4. „Повишаване на заетостта и ефективността на пазара на труда“) по отношение на подобряване на достъпа до пазара на труда.

Приоритет П2 „Подкрепя за развитието на икономиката и повишаване на доходите на населението на територията на МИГ „Тетевен“ на СВОМР напълно съответства на Стратегически приоритет 1 „Ускоряване на растежа на регионалната икономика“ на ИТСР,

като по тях се подкрепя развитието на икономиката на съответните територии (СЦ2 „Подкрепа за развитието на селскостопанския сектор на територията на МИГ „Тетевен“ на ВОМР за подкрепа на селското стопанство и СЦ3 „Подкрепа за развитието на икономиката на територията на МИГ „Тетевен“ за развитие на неземеделски дейности“ на ВОМР за подкрепа на неземеделски дейности и СЦ1.2 „Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика“ на ИТСП за неземеделски дейности и СЦ1.3 „Устойчиво използване на регионалните ресурси“ на ИТСП, предвиждаща подкрепа и за селското стопанство. Като хоризонтално съответствие се наблюдава със СЦ1.1 „Повишаване на инвестиционната активност“ на ИТСП).

Приоритет ПЗ „Управление на прилагането на СВОМР и развитие на сътрудничеството“ на СВОМР напълно съответства на Стратегически приоритет 3 „Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата“ на ИТСП, като по тях се подкрепят дейности за развитието на сътрудничеството – СЦ4 „Развитие на сътрудничеството“ на СВОМР е в съответствие със СЦ 3.4 „Развитие на териториалното сътрудничество“ на ИТСП – развитие на сътрудничество.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

В процеса на разработване и съгласуване на стратегията се включиха представители на всички цитирани по-долу групи заинтересовани лица, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. уязвимите групи и млади хора, както следва:

От публичния сектор участие взеха представители на:

- община Тетевен.

От стопанския сектор участие взеха:

- земеделски производители и кооперации;
- представители на микропредприятия;
- представители на малки и средни предприятия.

От нестопанския сектор участие взеха представители на:

- неправителствени организации;
- читалища;
- малцинства и уязвими групи;
- граждани, младежи и местни лидери.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Географска характеристика, местоположение и граници на територията на МИГ „Тетевен“

Територията на Местна инициативна група „Тетевен“ е разположена на територията в Северна България, Северозападен район за планиране (NUTS 2), заема югозападните части на област Ловеч (NUTS 3). Територията на Местната инициативна група съвпада изцяло с тази на община Тетевен. Тя е разположена в долината на река Вит и е заобиколена от красивите върхове на Златишко - Тетевенската планина, която се простира на изток от Златишкия проход до ниския Рибаришки проход. Общата площ на МИГ „Тетевен“ е 697 km², което представлява 17% от общата площ на Ловешка област и 3,7% от територията на

Северозападен район.

Община Тетевен граничи със следните 10 общини:

- На изток - община Угърчин и община Троян;
- На запад - община Етрополе и община Правец;
- На север - община Ябланица и община Луковит;
- На юг - община Карлово, община Антон, община Пирдоп и община Златица.

Административният център на община Тетевен е град Тетевен, който отстои на 77 km югозападно от областния център - град Ловеч, на 98 km югозападно от град Плевен, на 103 km югоизточно от град Враца и на 111 km източно от столицата София.

Природни характеристики и ресурси на територията на МИГ „Тетевен“

Релефът на територията на МИГ „Тетевен“ е хълмист, планински и полупланински, а територията попада изцяло в пределите на Средна Стара планина и Западния и Средния Предбалкан. Надморската височина на общината варира от 314 m до 2100 m, а в град Тетевен тя е 415 m. Територията на МИГ обхваща планините Лисец, Лествица, Васильовска и част от северния склон и старопланинското било на Златишко - Тетевенската планина. Абсолютната надморска височина на Златишко - Тетевенската планина, се маркира от най-високият ѝ връх - Вежен (2198 m), а най-ниската точка на общината се намира северозападно от село Български извор, в коритото на река Вит - 250 m. Според геоморфоложкото райониране на България, територията на МИГ попада в Тетевенско - Еленския район на Предбалканската подобласт и в Троянско - Твърдишкия район на Старопланинската подобласт.

Климатът на територията на МИГ е умерено-континентален, характеризиращ се най-общо с къса пролет, прохладно лято, продължителна есен и сравнително мека зима, а района на общината попада в два климатични района - предпланински климатичен район до 1000 m надморска височина и планински климатичен район над 1000 m надморска височина. Средногодишната температура на територията на МИГ е 10,5°C, като максималните температури са през периода юни-септември, а минималните през периода декември-март. Средната януарска температура е -1,7 °C, а средната юлска температура е 20,2 °C. Пролетта е сравнително къса, лятото прохладно, а есента е с продължителност до края на месец октомври. Средногодишната сума на валежите е 982 mm с два максимума през пролетно-летния период и два минимума през есенно-зимния период. Средно дните със снежна покривка са от 50 до 100 дни със средна дебелина от 20 до 40 cm. Средната скорост на вятъра е около 1,6 m/s, а преобладаващите ветрове са умерените северозападни и северни ветрове.

В хидрографско отношение, района на МИГ „Тетевен“ се характеризира с постоянен воден отток на реките и доловете, но дебитът се колебае значително през различните сезони. Подхранването на реките е основно с дъждовен характер, като във височина се увеличава дялът на снежното подхранване. Хидрографската мрежа на територията на МИГ е сложна и добре развита и включва основно част от водосборите на две поречия - Вит и Искър и части от 4 повърхностни водни тела. През територията на МИГ преминават и реките Черни Вит, Бели Вит, Оселна и притоците им, като над 95% от територията попада във водосборния басейн на река Вит, а останалите 5% принадлежат на водосборния басейн на река Искър.

Територията на МИГ „Тетевен“ се отнася към Севернобългарската лесостепна почвена зона, която обхваща Дунавската равнина и Предбалкана - до 600-700 m надморска височина, а териториите над тази надморска височина попадат в Планинската почвена зона. Почвите на

територията са разнообразни - за старопланинската част са характерни следните типове: кафява горска почва, сива горска почва, хумусно-карбонатна почва и планинско-ливадна почва, а по долините на реките, са разпространени алувиално-ливадните почви. Основните скали на територията са варовици и пясъчници. Преобладават основно дълбоките почви, следвани от дълбоките почви и по-ограничено - плитките почви.

По отношение на полезните изкопаеми, територията на МИГ може да се определи като бедна на полезни изкопаеми, но в националния баланс на записите и ресурсите на подземни богатства са вписани три находища – находище „Гложене“, находище „Галата“ и находище „Бели камък - 1“, като и трите находища са за скално-облицовъчни материали.

Растителното разнообразие на територията на МИГ „Тетевен“ е представено от нас 2 300 вида растения. В Средна Стара планина и Предбалкана преобладават широколистните едновидови и смесени гори от бук и дъб, а в равнинните части се срещат чинари, липи, черница, бяла акция, конски кестен и много други.

Животинското разнообразие също се отличава, като преобладават средноевропейските, евроазиатските и по-малко субмедитеранските видове. богатството на риби е многообразно, наличието на карстови терени е предпоставка за богатството на влечуги, с най-голямо разнообразие обаче се отличават птиците, а от бозайниците има голямо богатство и на прилепна фауна и на дребни и едри бозайници.

Характеристика и състояние на околната среда на територията

Територията на МИГ „Тетевен“ е част от Дунавски район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, като територията на МИГ се определя с нисък потенциал за замърсяване на атмосферния въздух, тъй като няма налични значими източници на емисии и не спада към зоните, в които са превишени нормите на КАВ или горните оценъчни прагове. На територията на МИГ няма инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци, не са констатирани превишения на КАВ, няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Основният източник на замърсяване на територията са отоплителните инсталации през зимния сезон, като е желателно да бъдат потърсени и използвани нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра. Други основен източник на замърсяване се явява промишлеността, а предприятията в община Тетевен не отделят големи количества вредни емисии, също така липсват така наречените „горещи точки“. Съгласно протоколи от РИОСВ - Плевен, за периода 2015-2019 г., превишения на приложимите норми за допустими емисии в контролираните обекти на територията, са регистрирани 4 броя неподвижни източници, а за превишенията са наложени санкции по ЗООС на юридическите лица и стопанисващите обекти. Друг източник на замърсяване на територията е транспорта, като този тип замърсяване е свързан с най-вече с лошото състояние на МПС, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици, а практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух. Комунално-битовите дейности са един от основните, замърсяващи въздуха в общината, като замърсяването е основно през отоплителния сезон и е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива - мазут, нафта, въглища, брикети. Контролът на състоянието на атмосферния

въздух се извършва ежегодно от станция за фонов мониторинг, а наблюдаваните показатели за качество са: серен диоксид, оловни аерозоли, прах и сероводород.

Територията на МИГ „Тетевен“ попада в Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР), която изготвя междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите.

Източниците на емисии в повърхностни водни обекти за територията на МИГ „Тетевен“, са: предприятия за производство на мебели и електромотори, автомивка с автосервиз, площадка с отпадъци, предприятие „Хармония ТМ“ (с разрешително за заустване в река Бели Вит), млекопреработвателно предприятие (с разрешително за заустване), канализационна мрежа с ПСОВ (с разрешително за заустване), база за риболовен туризъм (с разрешително за заустване), няколко хотелски комплекса (с разрешително за заустване).

Наличните водни ресурси на територията на МИГ не са в състояние да посрещнат нуждите от промишлени и питейни води в перспектива, поради сезонните колебания. Комунално-битовите дейности са основна причина за замърсяването на отпадните води (ПСОВ) в населените места, а други източници са: промишленост, транспорт и животновъдство. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ - Ловеч и БДДР - Плевен.

След извършена оценка на състоянието на повърхностните водни тела и направен анализ на екологичното, химичното, физикохимичното състояние и хидробиологично състояние. Анализът показва, че резултатите за състоянието на повърхностните водни тела, са в умерено, добро и отлично състояние.

В естествено състояние подземните води на територията на МИГ имат добри питейни качества и с редки изключения отговарят на санитарно-хигиенните изисквания. На територията има едно подземно водно тяло, с три мониторингови пункта, като и трите потвърждават оценката за добро химично състояние.

Съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите, свързани с остаряла и амортизирана техника и съоръжения, ограничени финансови възможности, заустване на непречистени води във водоприемниците и други. Качеството на питейно-битовите нужди се следи от „ВиК“ АД - Ловеч и РЗИ - Ловеч.

По отношение на отпадните води, община Тетевен е титуляр на разрешителни за заустване на отпадни води от канализационни мрежи с ПСОВ в селата Глогово, Гложене и град Тетевен. През 2019 г. е направена проверка на ПСОВ в село Гложене, във връзка с жалба за работата на обекта и е установено, че съоръженията работят и не е констатиран поток отпадни води на изход от ПСОВ.

На територията на МИГ „Тетевен“ няма определени пунктове от програмата за почвен мониторинг от ниво I и II, тъй като няма предприятия, чийто производства замърсяват почвите в района, но значителна част от почвите са застрашени от ерозия, поради наклонения терен. По механичен състав почвите на територията са тежки и тяхното плодородие не е голямо, а преобладаващите почвени категории са 7, 8 и 9. Основните източници на замърсяване на почвите на територията са тяхното периодично изгаряне, промишлени отпадъци и земеделската дейност. Основните източници на замърсявания на почвите на територията, са: тяхното периодично изгаряне, промишлените отпадъци и земеделската дейност на населението. С цел опазването на качеството на почвите, ежегодно общинското

ръководство полага нужните усилия за премахване на нерегламентирани сметища и локални замърсявания, предприемат се мерки за рекултивация на нарушени терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове.

Няма налични данни за замърсявания на почвите на територията или наличие на значителни проблеми, които да застрашават състоянието им, а контролът за ограничаване на емисионното замърсяване на въздуха, водите и управлението на отпадъците, допринася и за намаляване на замърсяванията върху почвите, а пунктовете за пробонабиране се определят от ИАОС. От провеждан мониторинг се констатира - средни концентрации на физикохимични показатели, биогенни елементи, тежки метали и металоиди и проби от повърхностния и подповърхностния слой, не се наблюдават за отклонения от МДК нормите.

Един основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци - битови, селскостопански, строителни, а на територията, при възникване на локални замърсявания със сезонни отпадъци от домакинствата и строителни отпадъци, се констатира своевременно и се предприемат необходимите мерки за отстраняването им.

По отношение на ерозията, то тя се явява сериозен проблем, вследствие на климатичните промени, повишаване на температурите и продължителните засушавания. Въпреки сериозността на проблема, към момента не са предприети мерки за преодоляването му, а почвената ерозия е един от основните проблеми, с които земеделците се сблъскват и оказват силно неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство.

Сериозен проблем за почвеното плодородие се явяват и: паленето на стърнища и образуването на нерегламентирани замърсявания, а потенциални източници, са: промишлеността, транспорта, химическите средства, инфилтрат, химизация на селското стопанство, строителни и други дейности.

На територията на МИГ „Тетевен“ има общо 16 броя защитени територии в четири категории: Национален парк (НП), Резерват, Защитена местност (ЗМ) и Природна забележителност (ПЗ). Защитените територии са следните: НП „Централен Балкан“, Резерват „Боатин“, Резерват „Козя стена“, ЗМ „Валога“, ЗМ „Горунчето“, ЗМ „Десеткар“, ЗМ „Драгово присое“, ЗМ „Костина“, ЗМ „Лисец“, ЗМ „Черният рът“, ПЗ „Водопад скока в местността Козница“, ПЗ „Гложенски водопад“, ПЗ „Пещерата Лястовица“, ПЗ „Пещерата Моровица“ и ПЗ „Рушова пещера“. Защитените природни територии на територията на МИГ опазват както обекти на живата природа - растителност и животински свят, така и на неживата природа - водопади, пещери и други.

На територията на МИГ „Тетевен“ попадат общо 6 защитени зони по смисъла на екологичната мрежа НАТУРА 2000 - 3 броя ЗЗ по директивата за местообитания (Директива 92/43), 2 броя ЗЗ по директивата за птиците (Директива 147/2009) и една ЗЗ по двете директиви. Защитените зони са следните: ЗЗ „Български извор“, ЗЗ „Васильова планина“, ЗЗ „Пещера Лястовицата“, ЗЗ „Централен Балкан“, ЗЗ „Централен Балкан - буфер“ по Директива 92/43 и ЗЗ „Централен Балкан - буфер“ по Директива 147/2009. Екологичната мрежа НАТУРА 2000 и нейните защитени зони целят да осигурят дългосрочно оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания.

Наличните защитени природни територии и защитени зони по смисъла на ЗЗТ и екологичната мрежа НАТУРА 2000 са предпоставка за развитието на туризма на

територията.

Флористичното разнообразие е представено от около 2 337 вида и подвида растения, от които 1 900 вида и подвида са висши растения. Броят на консервационно значимите видове растение, е: локални ендемити - 10 вида; български ендемити - 10 вида; балкански ендемити - 67 вида; защитени от ЗБР - 30 вида; включени в ЧКБ - 81 вида; включени в Червения списък на Европа - 9 вида; застрашени в световен мащаб видове - 10 вида. Това показва огромното флористично разнообразие на територията и благоприятните климатични и географски условия за тяхното съществуване.

Територията на МИГ „Тетевен“ се отличава с много голямо разнообразие, като преобладаващи са средноевропейските, евросибирските и по-малко субмедитеранските видове, а троглобитната фауна е много богата поради наличието на пещери и понори. Богатството на риби в реките е много разнообразно и включва над 30 вида, като на територията на общината се намира едно от малкото останали находища на европейския автохтонен див шаран и редкия за страна вид брияна. Наличието на множество карстови терени е предпоставка за богатството на влечуги, като тук се намира една от големите популации в страната на двата вида сухоземни костенурки, но се срещат и много други видове. С най-голямо разнообразие се отличава орнитофауната, като има множество видове птици включени в ЧКБ. От бозайниците се срещат голям брой прилепи, едри и дребни бозайници като: пъстър пор, видра, белка, язовец, сърна и други.

Най-голямо флористично и фаунистично разнообразие има на територията на Национален парк „Централен Балкан“, където се намира по-голямата част от всички защитени видове растения и животни.

Цялостно, на територията на Местна инициативна група „Тетевен“ разполага с богата флора и фауна и природни забележителности, а за подобряването на състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености на територията е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване на информираността и екологичната култура на населението.

Анализът на отпадъците е ключов за разработването на общинска програма за управление на отпадъците и дава отговор на голям брой въпроси, а информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснатото нарастващо количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторна употреба и увеличаване на рециклирането и оползотворяването им.

Битовите отпадъци се образуват основно в домакинствата, а също така и от административните сгради, търговските обекти, училища и други обществени места, а количеството на образуваните отпадъци се събират чрез общинските системи за организирано сметосъбиране и отпадъци.

Изхождайки от административно-териториалната и социално-икономическата характеристика на МИГ, основните източници на ТБО, са: домакинствата, промишлените предприятия и търговските и обслужващи обекти. Местна инициативна група „Тетевен“ има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на територията, а основният поток отпадък е с код 20 03

01 - „смесен битов отпадък“.

Община Тетевен е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Луковит, още 4 общини. По проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Луковит“ е изграден РЦУО - град Луковит, въведен в експлоатация през 2015 г. и Претоварна станция - град Тетевен, навес за верижни машини и оборудване за РЦУО.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО в село Гложене е прекратена през 2016 г. и влиза в етап на техническа и биологична рекултивация, депото е разположено на площ от 30 dka и е било в експлоатация от 1984 г., а общината има разработен и одобрен за финансиране проект за закриване и рекултивация на общинското депо, включващ и мониторинг.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване се извършва от фирма „Чистота Тетевен“ ООД. На територията на МИГ има образувала се тенденция към увеличаване на количествата на събраните отпадъци от всички населени места на територията и тенденция към нарастване на нормата на натрупване на отпадъците на човек от населението.

Съгласно последния актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на общината от 2019 г. показва, че смесеният битов отпадък е над 5 500 t. След анализа на морфологичния състав може да каже, че най-голям дял заемат хранителните отпадъци, следвани от пластмасовите и градинските, а най-малък дял заемат отпадъците от гума, кожа и опасните отпадъци.

Община Тетевен си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Еко Пак България“ АД, за осъществяване на разделно събиране на отпадъци от опаковки, а системата за разделно събиране обхваща следните населени места - град Тетевен и селата Рибарица, Галата, Глогово, Градежница, Гложене, Български извор и Голям извор. Обособени са 69 точки с по три контейнера за разделно събиране - жълти (за пластмаса и метал), сини (за хартия и картон) и зелени (за стъкло), а всички контейнери са тип „Иглу“. Общо събраните отпадъци от опаковки на територията са малко над 20 000 kg, като се наблюдава увеличение на събраните отпадъци от хартиени и картонени опаковки, а количеството събрано стъкло намалява.

Община Тетевен предвижда въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци при източника, извозването им и самостоятелното им третиране на открита общинска инсталация за компостиране, а собствена общинска площадка за компостиране ще бъде изградена на площ от 10 dka в близост до претоварна станция в село Гложене. Относителния дял на биоразградимите остатъци на територията е значителен, а морфологичният анализ показва, че на територията на МИГ има добри предпоставки за въвеждането на разделно събиране на зелени и отпадъци с биологичен произход и съответно им оползотворяване, чрез компостиране.

Община Тетевен има пряк ангажимент към строителните отпадъци, но на територията няма изградено депо или площадка за депониране на строителни отпадъци не съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба. Към настоящия момент, малките количества строителни отпадъци генерирани от ремонти на територията се събират и извозват със смесения битов отпадък от фирма-изпълнител „Чистота Тетевен“ ООД. Предвижда се обаче създаване на организация за разделно събиране, извозване и

самостоятелно третиране на строителни отпадъци на собствена площадка, на площ от 15 дка в близост до претоварната станция в село Гложене.

По отношение на опасните отпадъци, през 2019 г. община Тетевен за първи път сключва договор за събиране на опасни отпадъци от домакинствата с фирма „Бал Бок Инженеринг“ АД.

На територията на МИГ „Тетевен“ съществуват 3 склада за съхранение на излезли от употреба ПРЗ, като и трите са разположени в селскостопански дворове и се намират в селата Български извор, Гложене и Голям извор, а общото количество на излезлите от употреба, негодни ПРЗ в трите склада е 5 050 kg. На територията предстои реализацията на проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“.

Община Тетевен има сключени договори за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба батерии и акумулатори и излезли от употреба МПС, с фирма „Бончев Демонтаж“ ЕООД, която разполага с площадка за събиране на изброените отпадъци, разположени в индустриалната зона на град Тетевен. Общината няма сключен договор по отношение на събирането и оползотворяването на отработените масла. На територията на МИГ има 4 регистрирани площадки за дейности с отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми - три в град Тетевен и една в село Български извор.

Болничните отпадъци от територията на МИГ се генерират основно от общинската болница - МБАЛ „Д-р Агнел Пешев“, а опасните болнични отпадъци се транспортират и изгарят в инсинератора в „Александровска болница“ - град София. По отношение на утайките, на територията на МИГ има две действащи ПСОВ - едната в село Гложене, а другата в село Глогово, като утайките се депонират след изсушаването им.

РИОСВ - Плевен организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, който се излъчва в околната среда от промишлени инсталации. На територията на МИГ „Тетевен“ няма обекти с издадени комплексни разрешителни както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

Основен източник на шумово натоварване на територията на община Тетевен се явяват транспортните средства, а при извършвани контролни замервания не са констатирани превишения в граничните стойности. Акустичната обстановка на територията е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

Шумовото натоварване както в град Тетевен, така и в останалите населени места в общината е не по-маловажен от останалите фактори на средата. Основните причини за повишаването на нивата на шум се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението и увеличеният брой дизелови автомобили.

На територията на град Тетевен радиационната обстановка се следи от оперативен дежурен при община Тетевен, като три пъти дневно с рентгеномътр-радиометър, се измерва бета и гама лъчение, отчитани на час, като показанията за град Тетевен са по-ниски от средните за страната. На база получаваните ежегодно от Регионална лаборатория - Плевен към ИАОС

обобщени данни, радиационното състояние на околната среда не показва отклонения от действащите норми и/или характерните за съответните райони стойности. Данни за нейонизиращи лъчения и влияние върху хората и околната среда на територията на МИГ няма.

Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Пътната мрежа на територията на общината е добре развита с по-голяма гъстота в северната част, което е обусловено от релефа и разположението на населените места. Основните трасета на общинските пътища са третокласни и следват поречието на реките. Пътната мрежа на община Тетевен е с обща дължина от около 157,689 km, като включва първокласни и третокласни пътища от РПМ и общински пътища. РПМ има обща дължина от 86,522 km, като една сравнително голяма част от нея се намира в лошо и средно технически състояние. Общинската пътна мрежа има дължина от 71,02 km и пътната настилка се намира в лошо състояние, както и прилежащата техническа инфраструктура. Тези фактори водят до затруднени транспортни връзки на селата с общинският център и това представлява ограничител за инвестиционни намерения на територията. Характерно за пътната мрежа е сравнително слабото ѝ развитие в южните територии. Също така МИГ не разполага с алтернативи на автомобилния транспорт. Цялостно състоянието на общинската пътна мрежа и улиците в населените места не са в добро състояние и се нуждаят от ремонт и реконструкция, пътната настилка е в лошо състояние, както и прилежащата техническа инфраструктура.

Територията на МИГ „Тетевен“ попада в Ловешка област с оператор на ВиК системите - „ВиК“ АД - град Ловеч и контрол на водите от БДДР - град Плевен, а състоянието на питейните води и водоизточниците се контролират от РЗИ - Ловеч. Водоснабдителната система включва водоснабдяването на: град Тетевен и селата: Български извор, Галата, Глогово, Градежница, Малка желязна, Гложене, Голям извор, Черни Вит, Васильово и Рибарица, без селата Бабинци и Дивчовото. Състоянието на водоснабдителната система на територията е лошо и с режимно водоснабдяване за повече от месец през пролетно-летния сезон са град Тетевен и 4 села. Магистрален водопровод „Рибарица - Тетевен“ е в много лошо експлоатационно състояние, което води до големи загуби на водни количества и преразходи. Всички типове водопроводи на територията на МИГ са на повече от 50 години и са основно етернитови, стоманени и ПВП тръби, като най-млади са ПВП тръбите. Водоснабдителната инфраструктура освен, че е амортизирана и в лошо експлоатационно състояние, е и недобре изградена. Дружество „ВиК“ АД - град Ловеч не поддържа канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадни води на територията на МИГ, като са изградени частични канализации и ПСОВ в населените места Глогово и Гложене с оглед опазване на качеството на питейните води. На територията има частично изградена канализационна мрежа в град Тетевен, а степента на изграденост е 11% и единствено в селата Гложене и Глогово има съвместно изградени ПСОВ и частично изградени канализационни мрежи за отвеждане на отпадните води.

Електроснабдяването на територията на МИГ „Тетевен“ е част от цялостната енергийна система на Република България, като всички населени места от територията са електрифицирани и има изградени мрежи, които задоволяват потребностите на населението от битов характер и за потреблението на промишлеността и производството.

Електроснабдяването на общината и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията се осъществява от „ЧЕЗ Електро България“ АД, като дружеството има общо 12 841 абоната на територията, в това число и 11 914 битови и 927 стопански.

Енергийната система за захранване е част от Републиканската мрежа, а основното захранване е на 110 kV и разпределителна мрежа от въздушни електропроводни линии. В експлоатация са две подстанции - подстанция „Тетевен“ 110/20 kV и подстанция „Златна Панега“ 110/20 kV, като от тях се захранват въздушни и кабелни електропроводи се електрозахранват всички населени места посредством трафопостове, от които 141 броя собственост на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД и 108 броя чужда собственост.

Подстанциите за електрическо захранване на територията са в много добро техническо състояние и задоволяват потребностите на района. Електропроводите са така изградени около и в град Тетевен, че да реализират пръстени с цел резервираност, както на битовите потребители, така и на промишлените.

На територията на МИГ „Тетевен“ съществуват изградени ВЕИ, които са общо 10 на брой - 6 броя МВЕЦ - три броя в селата Дивчовото, и по един в град Тетевен и селата Черни Вит и Гложене, както и 4 броя ФТЕЦ - два в град Тетевен и по един в селата Гложене и Галата.

На територията на Местна инициативна група „Тетевен“ има изградена добра телекомуникационна инфраструктура и съобщителна мрежа, чрез която се осигуряват всички видове комуникационни услуги - съобщителни, интернет, телевизия и други. На територията има и добре развита и достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа и всички селища са с автоматично входящи и изходящо междуселищно избиране.

Всички населени места от територията на МИГ имат покритие от мрежите на трите основни за страната мобилни оператори: Vivacom, Yettel и A1, но в някои от селата обхватът още е слаб. В почти всички населени места има и интернет достъп, като се забелязва значителен напредък последните години, по отношение на разширяването на обхвата.

Всички населени места от територията на МИГ „Тетевен“ разполагат с ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал, като покритието на лицензираните национални телевизии е 100%, а станциите на радио и телевизионните предаватели на територията са 15 на брой.

На територията на МИГ действат общо 12 броя пощенски станции, които обслужват населението от всички населени места и осъществяват следните дейности: кореспондентски пратки, абонамент на вестници и списания и тяхната доставка, парични преводи и други. Конкуренцията в пощенският сектор нараства, поради това, че се налагат бързите конкурентоспособни куриерски услуги, които на територията се извършват от „Български пощи“, Спиди, Еконт и други.

Основните предизвикателства в областта на телекомуникациите, са свързани с много ниското ниво на умения в областта на цифровите технологии у нас, включително и сред младежите, както и ниското ниво на внедряване на цифрови технологии в стопанската дейност.

Демографска характеристика на територията

- Брой и динамика на населението

Демографските тенденции за брой и динамика на населението могат да се приемат като неблагоприятни, тъй като през последните 4 години населението на територията е постоянно намаляващо. Също така броят на населението е по-голям в малките населени места, отколкото в град Тетевен – в селата населението е 9 865 души (към 2022 г.), а в град Тетевен,

населението е 7 665 души (към 2022 г.), а общото население на територията е 17 530 души. Селищната система на територията на МИГ „Тетевен“ е сравнително устойчива, като единствени застрашени от обезлюдяване села се явяват само Малка желязна и Дивчовото, а най-големите населени места в общината са, общинският център – град Тетевен и селата Галата, Градежница, Български извор и Рибарица.

- **Раждаемост, смъртност и естествен прираст**

Раждаемостта на територията на МИГ „Тетевен“ за периода 2019-2022 г. може да се определи като сравнително стабилна, без да се регистрират големи покачвания или спадове, като най-голямата стойност е регистрирана през 2020 г., а най-малката стойност през следващата година – 2021 г. По отношение на броя на живородените момчета и момичета е непостоянен и варира, но като цяло по-голям брой са живородените момчета. По отношение на коефициента на раждаемост на територията на МИГ, то спрямо данни за раждаемостта и общият брой на населението се вижда, че коефициента на раждаемост е сравнително стабилен, но с много ниски стойности – под 10% за целия период, което е изключително неблагоприятно.

Смъртността на територията на МИГ за анализирания период може да се определи като малко по-нестабилна от раждаемостта, но показва ясно изразена тенденция за повишаване и запазване на по-високите стойности за целия период. Освен нестабилният общ брой на починалите на територията, то починалите по пол имат ясно изразена тенденция към по-голям брой починали мъже, спрямо починалите жени. Коефициента на смъртност, спрямо броят на починалите и общият брой на населението е сравнително непостоянен и с много по-високи стойности, двойни на тези на раждаемостта – между 16% и 25%.

Естественият прираст на територията на община Тетевен се запазва постоянно и през целия период с отрицателни стойности, тъй като ниските стойности на раждаемостта и двойно по-високите стойности на смъртността, формират запазващият се отрицателен естествен прираст. Тази тенденция е изключително неблагоприятна за територията, тъй като може да се предположи, че е формирана от намаляващият брой на населението на територията, ниските стойности на раждаемост и високите стойности на смъртност. Може да се каже, че отрицателните стойности на естественият прираст са повлияни и от неблагоприятната възрастова структура на населението.

Тези фактори могат да бъдат контролирани, като е необходимо предприемането на мерки за повишаване на раждаемостта, повишаване на привлекателността на територията, чрез нейното популяризиране с цел заселването на млади хора в общината, което би подобрило не само стойностите на раждаемостта, но и възрастовата и половата структура, както и механичният прираст и по този начин ще се намалят отрицателните фактори и влияния, като стойностите за смъртност, естествен прираст и други и да ги превърне в положителни.

- **Миграция на населението**

Механичният прираст на територията на МИГ „Тетевен“ варира в много големи граници, но като цяло се запазва с отрицателни стойности. През 2019 г. населението е над -150 души, а през 2020 г. населението става +400 души, след което 2021 г. отново е над -150 души, а през 2022 г. спада на -75 души. Тези стойности показват неравномерността на заселеното и изселеното население от територията на общината, но все пак се запазва с отрицателни стойности.

Механичният прираст в населените места също показва известна неравномерност, като през 219 г. повече население се изселва от селата, отколкото от града, през 2020 г. повече население се заселва в селата, отколкото в град Тетевен, след което през 2021 г. по-голям брой население се изселва от град Тетевен, отколкото от селата и през 2022 г. се изселва повече население от селата, отколкото от града.

Механичният прираст по пол също има неравномерни стойности, но цялостно погледнато от територията на МИГ напуска по-голям брой население от мъжки пол, отколкото население от женски пол, което би могло да повлияе освен на половата структура, но и на естественият прираст и възрастовата структура на населението на територията.

- Възрастова и полова структура и работоспособност

Половата структура на населението на територията на МИГ „Тетевен“ за анализирания период показва, че преобладава населението от женски пол, като макар общият спад в броя на населението на територията, то половата структура се запазва с тенденция към преобладаване на населението от женски пол. Тази тенденция е неблагоприятна, тъй като съотношението между двата пола се определя от съотношението на живородените, което е относително устойчиво – на 100 момичета се раждат 104/107 момчета. От демографска гледна точка най-благоприятната полова структура е тази, при която превесът на мъжете се запазва до старческа възраст, а превесът на жените в тази възраст е незначителен. Поради тази причина, половата структура на територията може да се приеме за неблагоприятна, като голяма роля в това играе естественият прираст.

Възрастовата структура на територията на МИГ за периода 2019-2022 г. показва, че възрастовата структура не спира да се влошава през целия период, като на първо място трябва да се отбележи общия спад в броя на населението във всички възрастови групи, повлиян от общият спад на населението на територията. На второ място – възрастовата структура се влошава и поради влошената полова структура на населението, тъй като жените са по-голям брой от мъжете. На трето място – населението попадащо във възрастовата група между 0 и 14 години е по-малко от това във възрастовата група от 65 до 80+ години, което най-вероятно е повлияно и от влошената полова структура, но и от ниската раждаемост и високата смъртност, образуващи запазващия се отрицателен естествен прираст. Всички тези фактори, влияещи върху възрастовата структура трябва да бъдат контролирани, тъй като причиняват застаряване на населението, което влияе изключително негативно и следва да бъдат предприети необходимите мерки за подобряване на негативно влияещите фактори.

По отношение на трудоспособността, населението в под трудоспособна възраст освен, че е най-малобройно като цяло, но е и постоянно спадащо, което е изключително неблагоприятна тенденция, тъй като това е бъдещото трудоспособно население, а то по никакъв начин не би могло да замени или да запълни празнините, които ще остави сегашното трудоспособно население. Поради тази причина, следва да се предприемат мерки за подобряване на условията за живот и образователната система, както и да се стимулира раждаемостта и да се повиши привлекателността на територията. За населението в трудоспособна възраст може да се каже, че то е постоянно намаляващо, като това е по-скоро повлияно от общия спад в броя на населението за цялата община, а също така и от застаряването на населението на територията. За населението в над трудоспособна възраст може да се каже, че е изключително неблагоприятно, тъй като то е около 2 пъти повече от това в под

трудоспособна възраст, като тези високи стойности са повлияни най-вече от силното застаряване на населението на територията и намаляването на общия брой на населението.

- Население по постоянен адрес

По данни на НСИ населението на територията на МИГ към 31.12.2020 г. е 18 977 души.

- Пазар на труда

Намаляването на работната сила на територията на МИГ силно ограничава икономическият растеж на община Тетевен, а друг действащ фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст. Причини за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост, са: демографската криза, слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. По отношение на броя на безработните, то той спада през анализирания период, но все пак не с много.

Въпреки отчетените стойности на спад в броя на регистрираните безработни, то равнището на безработица на територията на МИГ остава с по-високи стойности от средните и за Ловешка област и за страната. По отношение на заетостта, то заявените работни места на първичния пазар на труда, са общо 242 броя, от които 132 места в частния сектор и 41 места за специалисти в висше образование. Устроените на работа през 2022 г. са 749 души, от които 433 жени, 118 младежи, 155 продължително безработни, 31 за лица с намалена трудоспособност и 21 места за роми.

- Етническа структура

Етническата структура на населението е представена основно от население самоопределящо се като българи - 16 580 души, следвани от населението, което не желае да отговори - 501 души, на трето място е населението самоопределящо се към ромската етническа група - 383 души, следвани от несамоопределилите се - 107 души, на пето място е населението което се определя към друга етническа група - 79 души, а на последно място се нарежда населението самоопределило се към турската етническа група - 20 души.

По отношение на майчиния език на населението то над 17 000 души определят българският език като майчин, 17 души - турският език, 381 души - ромски език, 53 души - друг, 13 души не могат да определят и 111 души не желаят да отговорят.

По отношение на вероизповеданието на населението, основната част от него изповядва християнство - над 9 000 души, следвани от населението, което не желае да отговори - 2 182 души, на трето място се нарежда населението, което не може да определи - 1 817 души, на четвърто - изповядващи мюсюлманство - 323 души и на последно място се нарежда населението отговорило „друго“ - 4 души. От общият брой на населението цели 3 572 души нямат вероизповедание.

Икономическа характеристика на територията

Местна инициативна група „Тетевен“ се развива в неблагоприятни макроикономически условия, но бележи ръст по отношение на основните показатели на отчетените нефинансови предприятия. Структуроопределящи отрасли за местната икономика на територията, са: промишленост, търговия, туризъм и селско стопанство, а дърводобивът и дървопреработката са традиционни сектори за района. Икономическият профил на общината е характерен, с приоритетно развитие на преработващата промишленост, която развива традиционни за общината сектори – животновъдство, туризъм и промишленост. В периода 2019-2022 г.

икономическото развитие на територията бележи осезаеми ръстове спрямо предходни години, като въпреки неблагоприятните макроикономически условия, основните показатели на отчетените нефинансови предприятия се покачват.

По отношение на броя на нефинансовите предприятия по основни икономически показатели на територията на МИГ, може да се каже, че макар и спадовете в общия брой на предприятията през периода 2019-2021 г. да е ясно изразен, през 2022 г. ръста на общия брой на предприятията и особено в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ води до сериозен подем в икономическото развитие, като освен това се отчита и ръст в почви всички икономически сектори.

По отношение на икономическите дейности в нефинансовите предприятия, то през целия анализиран период те бележат значителен подем, което е изключително благоприятно за икономиката, а покачването на предприятията през 2022 г. се отразява и още по-благоприятно. Предприятията по брой заети като цяло са микро, малки и средни предприятия, а големи, или с над 250 заети няма през целия анализиран период. Средната брутна заплата за целия анализиран период се покачва, като през 2019 г. тя е била под 10 000 лв., а през 2022 г. тя е почти 13 000 лв.

Основният извод, който може да се направи за икономиката на територията на МИГ е, че през отчетната 2022 г. икономическото ѝ развитие е в подем, а прегледът на тенденциите ясно извежда ключовите фактори, които отключват потенциала за растеж на региона.

- Промисленост

Икономиката на територията на МИГ се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства, като промишлеността е един от основните икономически отрасли за МИГ, като тя е преди всичко лека. Най-перспективно към момента се явява производството на мебели, докато шивашката и хранително-вкусовата промишленост постепенно намаляват обема на производството си. Основните фирми развиващи дейността си сектора промишленост, са от следните отрасли: дърводобив и дървопреработване; машиностроене и електроника; шивашка и текстилна промишленост; лека промишленост и хранително-вкусова промишленост.

- Селско стопанство

Селското стопанство на територията на МИГ е сред основните икономически отрасли, а планинските и полупланинските условия на територията определят приоритетното развитие на животновъдството и ограничените възможности на растениевъдството, а традиционни са производството на картофи, овощарство и отглеждането на малини. На територията на МИГ няма регистрирани сдружения за напояване, но в три населени места е имало изградени напоителни съоръжения от гравитачен тип, които не са поддържани и не се използват. Общата площ на селскостопанския фонд е малко над 160 000 dka, като с най-голям дял са пасищата, следвани от нивите и трайните насаждения.

По отношение на собствеността на земите на територията, преобладава общинската собственост, следвана от частната, изключителната държавна и държавната собственост, а най-малък дял заемат кооперативната, чуждестранната и религиозната собственост. Броят на земеделските стопани за анализирания период намалява, но като цяло не варира в много големи граници.

Растениевъдството на територията на МИГ има ограничено развитие поради почвено-

климатичните условия, а традиционни за района са: производство на картофи, овощарство и малинопроизводство, а добивите през последните години могат да се определят като незадоволителни, а изкупуването на продукцията е неорганизирано и на ниски цени. Най-големи добиви към 2022 г. има от картофи, ябълки, сливи и пшеница, а най-малки от слънчоглед, малини и орехи.

Животновъдството е по-силно развит отрасъл на територията и осигурява суровина за развитието на месопреработвателната и млекопреработвателната промишленост, а на територията е застъпено основно: говедовъдството, овцевъдството, козевъдството и птицевъдството, а през последните години се повишава и интереса към пчеларството. Общият брой на животновъдните обекти на територията е 145, а на пчеларите – 165. Като цяло тенденцията в развитието на селското стопанство следва тази за страната, които са свързани основно с намаляване на производството и ниско ниво на внедряване на иновации, ниска рентабилност и конкурентоспособност в сектора.

- Горско стопанство

Горските ресурси на територията на МИГ „Тетевен“, са от най-големите й природни богатства - от една страна те са суровини за развитие на дървопреработващата и мебелната промишленост, а от друга - създават условия за развитие на туризма. Горският фонд на територията на МИГ заема около 68% от територията на общината, което я определя като типично горска община.

Горските територии на общината попадат в териториалния обхват на РДГ - Ловеч, а на територията на МИГ „Тетевен“ преди 2018 г. са обособени 3 горски стопанства, а след 2018 г. е обособено само едно - ТП ДГС „Тетевен“. Най-голям дял заемат общинските гори, следвани то държавните, на трето място са частните и на последно са религиозните гори, а по вид на горите, най-голям дял заемат широколистните високостъблени гори, следвани от нискостъблените, на трето място са издънковите гори за превръщане и на последно място са иглолистните гори.

- Туризм

Територията на МИГ „Тетевен“ е сред популярните дестинации за отдых и туризъм у нас, като сектора може да се каже, че се развива успешно през последните години. На територията на МИГ съществуват редица природни дадености - над 30 защитени територии, исторически и културни обекти.

Субект на управление на Туристическа дестинация - Тетевен, са органите на местната власт в партньорството с бизнеса, НП „Централен Балкан“, Туристическо дружество „Вежен“, Туристически информационен център и много други, които имат отношение към развитието на туризма.

За съжаление, на територията на МИГ не работят туристически агенции и туроператори, а запознаването на туристите с дестинацията се осигурява от Туристически информационен център - Тетевен. Туризмът на територията на МИГ се оценява като един от перспективните отрасли на икономиката, която вече е утвърдена туристическа дестинация и може да предложи множество забележителности и обекти.

Социална характеристика на територията

- Училищно и предучилищно образование

На територията на МИГ „Тетевен“ има добре функционираща система за предучилищно и

училищно образование, възпитание и личностна подкрепа, които се осигуряват както в детските градини, така и в училищата, а образователната система е добре организирана, обезпечена с кадри и материално-техническата база осигурява общообразователната и професионалната подготовка на учащите се.

На територията на МИГ функционират общо 6 детски градини, а в град Тетевен има и две обособени групи една детска ясла и като яслени групи към детските градини в село Галата и село Български извор. Общият капацитет на детските заведения е 689 места и е напълно достатъчен да обхване всички деца от територията. Броя на децата в детските градини през анализирания период варира силно, като има спадове и покачвания в броят им, но броя на групите се запазва. Въпреки това, за тревожно може да се приеме състоянието на три от изнесените групи, в селата Рибарица, Черни Вит и Бабинци, където децата са съответно – 11 броя, 9 броя и 10 броя.

Като цяло обаче, може да се каже, че всички детски градини на територията са обезпечени с необходимия педагогически и непедагогически персонал, който да обучава и възпитава децата.

По отношение на децата със СОП, то те са общо 10 на брой и са разпределени в 4 от детските заведения, като за тях е осигурен и нужния персонал. Също така община Тетевен гарантира достъпа до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот, като всички детски градини имат осигурено здравно-медицинско обслужване.

Училищното образование на територията се осъществява от следните образователни институции - общо 12 броя училища, от които: 2 начални, 7 основни, едно средно и две професионални гимназии, както и един център за подкрепа и личностно развитие. От училищата на територията 2 броя са средишни, 4 броя са защитени, едно е национално и две са иновативни.

Като цяло през трите учебни години за периода 2019-2022 г. броят на учениците варира, но не в особено големи граници, макар че може да се каже, че броят им като цяло леко спада. За съжаление на територията се образува неблагоприятната тенденция на нарастване на броя на напусналите ученици, като средно по 22 деца и младежи отпадат от образователната система всяка година, а в тази връзка община Тетевен е предприела нужните мерки по въпроса, което е благоприятна тенденция.

Общински съвет Тетевен осигурява ресурсно подпомагане на децата и учениците със специални потребности. Броят на учениците със СОП в училищата на територията са общо 40 броя, като и за тях е осигурен необходимият ресурсен персонал.

- Здравеопазване

Системата на здравеопазването на територията на МИГ включва: доболнична помощ, болнична помощ и филиал за спешна медицинска помощ. здравната инфраструктура на територията на МИГ е съсредоточена в общинският център, който обслужва и останалите населени места. На територията има една МБАЛ - МБАЛ „Д-р А. Пешев“ ЕООД, с общо 88 броя легла, 4 лечебни заведения за извънболнична помощ, един медицински център и 3 самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории.

Профилактиката, диагностичната, лечебната, контролната дейност и хигиенно-епидемиологичният контрол на територията се осъществява от: МБАЛ „Д-р А. Пешев“ ЕООД, град Тетевен; „Медицински център Витамед - 1“ ООД, град Тетевен; една

самостоятелна медико-диагностична лаборатория; две медико-технически лаборатории (зъботехнически) и ФСМП.

Многопрофилната болница за активно лечение обслужва населението на цялата община Тетевен и на община Ябланица, като болницата има Решение за дейност от МЗ от 2015 г., съгласно което разполага с 88 болнични легла, от които 8 легла за продължително лечение и 80 легла за активно лечение. Материалната база на МБАЛ „Д-р А. Пешев“ ЕООД е добра, разполага със съвременна апаратура, отговаряща на всички стандарти и изисквания. За съжаление обаче кадровата обезпеченост е сериозен проблем – по трудов договор работят 117 лица, от които 32 лекари, 44 медицински специалисти, един магистър фармацевт, 3 с висше немедицинско образование и 37 души друг персонал. Ръководството на МБАЛ е предприело мерки, съвместно с община Тетевен, да популяризира медицинската професия чрез провеждане на срещи и дискусии на лекари и медицински специалисти с учениците от горните гимназиални класове.

На територията на МИГ са регистрирани 15 индивидуални практики за специализирана извънболнична помощ, 13 индивидуални практики за първична медицинска помощ и 10 индивидуални практики по дентална медицина, а аптеките са 8 броя. Инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги е неравномерно разпределена по отношение на материалната база.

- Социални дейности и услуги

На територията на МИГ „Тетевен“ се предоставя широк спектър от социални услуги в общността и в специализирани институции, в това число услуги за деца в риск, за възрастни хора, за лица с физически и психически увреждания и други, като в резултат на развитието на социалните услуги в общината, значително намалява потребността от настаняването им в институции.

В социалната сфера към 2022 г. на територията на МИГ „Тетевен“ функционират следните основни социални услуги:

- Център за обществен подкрепа (ЦОП) с капацитет 60 потребители от 0 до 18 години
- Общностен център за деца и семейства с капацитет 200 случая на година
- Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за пълнолетни лица с умствена изостаналост в село Гложене с капацитет 12 места
- Дневен център за пълнолетни лица с увреждания с капацитет 12 места
- Седмична грижа за деца и младежи с увреждания с капацитет 8 места

- Звено „Социални услуги – домашен социален патронаж“

Реализирани за социални услуги на територията на МИГ „Тетевен“ към 2022 г., са:

- Проект „Патронажна грижа +“ в община Тетевен, финансиран по ОП „РЧР“.
- Проект „Патронажна грижа +“ по процедура за директно предоставяне, Компонент 2.
- Проект „Грижа в дома в община Тетевен“
- Услуга „Приемна грижа“

През 2022 г. общият брой на утвърдените професионални приемни семейства (ППС) са 20, а броят на осиновените деца са 2, от които едно е осиновено в България и едно извън страната. Успешната реинтеграция в биологичното семейство е приключила за 2 деца, едното настанено в семейство на „близки и роднини“. Към 2022 г. настанените деца в приемни

семейства са 15 на брой.

Община Тетевен е в постоянна координация и взаимодействие с Дирекция „Социално подпомагане“, като за отчетната 2022 г. социални помощи са получили 2 047 семейства от община Тетевен, а технически помощни средства – 122 лица.

История, култура и културно-историческо наследство на територията

- История

В исторически план територията на МИГ „Тетевен“ е била населена от древни времена, а първите предмети датират от II-IV век, а първите обитатели се смята, че са били тракийското племе серди. Историческото развитие на територията и съставните и селищни структури е последвана от три основни исторически периода - Античност, Османски период и Освобождение.

- Културно-историческо наследство

По отношение на културно-историческото наследство, то територията на МИГ „Тетевен“ може да се определи като богата на културно-исторически обекти, като Историческият музей в град Тетевен, Хаджиивановата къща; Къща-музей „Васил Левски“; Гложенски манастир „Св. Георги“; Манастир „Св. Илия“; Църква „Св. Всех Святих“; Параклис „Покров Богородичен“; Историческа местност „Костина“ и други.

- Култура

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението, а на територията на МИГ се осъществяват дейност за развитие и закрива на културата. Основните културни дейности, които се развиват на територията на МИГ, са: читалищна, библиотечна, музейна и религиозна, а за тяхното осъществяване е изградена и необходимата инфраструктура, която функционира добре. Основните средища на културното развитие и духовното обогатяване на населението, са народните читалищата на територията, които са общо 11 на брой. Народните читалища съвместно с община Тетевен организират и поддържат богат културен календар и разнообразяват духовния живот на местното население, като на територията има характерни традиционни културни събития.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ за програмен период 2023 – 2027 г. предвижда инвестиции за многосекторно развитие на територията на групата, която напълно съвпада с територията на община Тетевен.

Като цяло всички жители от територията на МИГ са заинтересовани от изпълнението на стратегията и ще се ползват пряко или косвено от постигнатите при нейното изпълнение резултати. Все пак те могат да се разделят на няколко основни групи и подгрупи в зависимост от приоритетите на стратегията, както следва:

По Приоритет 1 заинтересована страна са всички жители от територията на МИГ, чиито интереси се представляват от **община Тетевен** за инвестиции за подобряване на условията за живот в населените места на територията на МИГ, подобряване на състоянието на околната среда и биоразнообразието. По този приоритет заинтересовани страни се явяват и неправителствени организации, малцинствени и уязвими групи и млади хора – в сферите на подобряване на достъпа до трудовия пазар, социализиране на възрастните хора и

подобряване на тяхното здраве и за опазването на състоянието на околната среда и биоразнообразието.

По Приоритет 2 заинтересовани страни са **представителите на икономическия сектор на територията на МИГ**. Те са представители на следните основни групи:

- земеделски производители и кооперации;
- представители на микропредприятия;
- представители на малки и средни предприятия.

По Приоритет 3 пряко заинтересована страна е **МИГ „Тетевен“**, но косвено заинтересовани са всички жители от територията, тъй като МИГ извършва всички дейности по приоритета в тяхна полза. По приоритета заинтересовани страни са неправителствени организации, читалища, граждани и местни лидери, младежи и уязвими и малцинствени групи.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

Основни малцинствени групи на територията на МИГ са турската и ромската етнически групи със съответни 20 и 383 представители. Основна нужда при тях е избягване на капсулирането и пълна интеграция в обществото. Това може да се осъществи по чрез различни паралелни инициативи като повишаване на образоваността, използването на медиатори и работа с представителите на тези групи за преодоляване на тяхната изолация, реализирането на различни инициативи за тяхното по-добро социализиране – организиране на различни събития, курсове и обучения, културен обмен и др.

Уязвимите групи на територията на МИГ включват различни подгрупи от хора, които по един или друг признак имат по-голяма нужда от подкрепа в сравнение с останалите членове на обществото. Основни техни нужди са подкрепа – материална (финансова, социална, здравна и др.) и нематериална (психологическа, обучителна, интеграционна и др.), която да им осигури равноправно положение в обществото и да ги направи негови пълноценни граждани, като по този начин ги спаси от изолация.

Такива групи са:

- деца и ученици от уязвими (маргинализирани) групи като роми, застрашени от социална изолация и бедност поради редица фактори, най-често липсата на образование и умения. За тези деца от основно значение е посещението на училище и доброто владение на български език. По този начин те могат да се интегрират в обществото, да получат умения и квалификация и в бъдеще да се реализират като равноправни негови членове.
- хора в риск от бедност и изолация – неграмотни, безработни, пенсионери и др. За неграмотните лица основна потребност е създаването на условия за ограмотяване и придобиване на образование, което в следствие да се надгражда. Безработните се нуждаят от квалификация, преквалификация, трудово и професионално ориентиране, за да се улесни достъпът им до пазара на труда. Пенсионерите имат нужда от различни видове социални услуги в зависимост от тяхното материално, социално и здравословно състояние. Най-общо те имат нужда от социален живот за преодоляване на риска от изолация и имат нужда от подкрепа за поддържане на добър здравословен статус възможно най-дълго време. За пенсионерите с ниски доходи е нужна и материална подкрепа.
- хора, жертви на насилие, деца сираци, за които са необходими специални грижи и др. За

хората, пострадали от насилие е необходима психологична помощ и в някои случаи настаняване за извеждането от мястото на насилие. За тях е необходима постепенна работа за социализация и преодоляване на негативните ефекти от претърпяното насилие. За сираците е необходима закрила „настаняване в приемно семейство“, както и грижи за тяхното обучение и бъдещо развитие, които са свързани с оказването на материална и социална подкрепа.

- Лица/деца с увреждания. Към 2022 г. на територията на МИГ са регистрирани общо 2263 лица с увреждания - с физически увреждания, със сетивни увреждания, с интелектуални затруднения, като в т.ч. влизат и 102 деца с увреждания. Основни техни нужди са специализирана медицинска и социална помощ, достъпна архитектурна среда, обществена толерантност и подкрепа (особено важно), материална подкрепа.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Въз основа на извършените подробно проучване и анализ на територията на МИГ „Тетевен“ са изведени основните нейни силни и слаби страни, възможности и заплахи за нейното развитие, които са представени в следващата таблица.

Силни страни	Слаби страни
❖ Географското разположение на територията благоприятства развитието ѝ, поради близостта на големи административни центрове и добри транспортни връзки. ❖ Климатът на територията на МИГ е благоприятен за активното развитие на селско стопанство и целогодишен туризъм. ❖ Водите на територията са с постоянен воден отток и площта на реките и водните басейни е сравнително голяма. ❖ Наличие на разнообразни почвени типове. ❖ Богато растително и животинско разнообразие на територията на МИГ. ❖ Атмосферния въздух на територията на община Тетевен се характеризира като много чист, с нисък потенциал за замърсяване, поради липса на големи емитери и замърсители. ❖ Повърхностните и подземните води на територията са определени с умерено, добро и отлично състояние	❖ Разпокъсана територия с множество населени места и затруднен достъп до информация. ❖ Съгласно геоморфологията на територията на МИГ, през студеното полугодие има възможност за образуване на лавини, а през топлото – за активни ерозионни процеси. ❖ Поради наличието на голяма част от карстови терени на територията има затруднения при изграждането на водоснабдителни мрежи. ❖ Има колебания в дебита на водите на територията. ❖ Територията на МИГ „Тетевен“ е бедна на полезни изкопаеми. ❖ Възможност за увеличаване на влиянието на замърсяване от транспортът и отоплението. ❖ Нисък дял на разделно събиране и рециклиране. ❖ Ниска екологична култура и осведоменост относно биоразнообразието. ❖ Слабо участие на млади хора и

по всички показатели. ❖ На територията на МИГ няма налични данни за замърсявания на почвите и не се наблюдават отклонения от МДК нормите. ❖ Голямо разнообразие от защитени природни територии и защитени зони в община Тетевен. ❖ На територията на МИГ „Тетевен“ има добре изградена система за сметосъбиране и сметоизвозване, както и система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и наличието на претоварна станция. ❖ На територията на МИГ няма данни за прекомерни натоварвания от шум. ❖ Електроснабдяването на територията е добре изградено и задоволяващо нуждите на населението. ❖ На територията на МИГ има налични възобновяеми енергийни източници. ❖ Добре изградена телекомуникационна инфраструктура с наличие на 100% покритие на основните оператори, телевизионен и радиосигнал. ❖ Наличие на голям брой пощенски станции и куриерски услуги. ❖ На територията на МИГ са регистрирани – спад в броя на безработните, респективно и на безработицата и осъществяването на множество дейности по проекти за заетост. ❖ Сравнително равномерна етническа структура с основно преобладаване на българската етническата група. ❖ Благоприятна икономическа характеристика, с повишаване на стойностите по всички икономически показатели за нефинансовите предприятия. ❖ Добре развита преработваща	ученици в екологични инициативи ❖ Заустване на комунално-битови и промишлени води в повърхностните и подземните водни обекти. ❖ Територията на МИГ няма важно транспортно-географско положение и се обслужва изключително от автомобилен транспорт и няма възможност за развитие на алтернативни форми на транспорт. ❖ Пътната и общинската мрежа на територията на МИГ „Тетевен“ е в средно и лошо състояние. ❖ Амортизирана и недобре изградена водоснабдителна и канализационна мрежи на територията. ❖ Демографската характеристика на територията на МИГ „Тетевен“ е силно влошена – отрицателен естествен и механичен прираст, неблагоприятна полова и възрастова структура. ❖ Влошаване на растениевъдството като отрасъл и недостатъчното използване на потенциала за развитие на животновъдство. ❖ Ниско ниво на иновациите в икономиката. ❖ Липса на инвестиции в икономиката. ❖ Трудности в местното производство. ❖ Липсват туристически агенции на територията на МИГ и достатъчно популяризиране на територията и развитие на алтернативни форми на туризъм. ❖ Проблем по отношение на здравеопазването на територията на МИГ се явява слабата кадрова обезпеченост. ❖ Необходимост от социални дейности, насочени към всички нуждаещи се групи. ❖ Проблеми в образованието и
---	--

промишленост в множество различни направления и с голяма перспектива. ❖ Богат горскостопански фонд - голям дял от територията е заета с гори, стопанисвани от ДГС „Тетевен“. ❖ Територията на МИГ е сред популярните дестинации за отдих и туризъм с множество туристически дестинации и възможности. ❖ Добре функционираща образователна структура на територията на МИГ, както и наличието на необходимият ресурсен персонал за работа с деца със СОП. ❖ Сравнително добре развита система на здравеопазването, с наличието на богата и добре изградена здравна инфраструктура. ❖ На територията на МИГ има широк спектър от социални услуги и дейности, обхващащи всички рискови групи от населението. ❖ Богата история, културно-историческо наследство и културни дейности и институции.	заетостта на младите хора. ❖ Проблем със задържането на младите хора по селата. ❖ Трудности при справяне с безработицата. ❖ Липса на технологии за подкрепа на развитието на бизнес.
Възможности	Заплахи
❖ Географското положение и близостта на територията на МИГ до големи административни центрове, са предпоставка за развитието на местния бизнес . ❖ Наличието на благоприятни природно-географски условия на територията на МИГ, благоприятстват както развитието на селското стопанство, така и на целогодишният туризъм. ❖ Наличието на богато биоразнообразие и множество защитени природни територии и защитени зони допълнително благоприятстват развитието на туризма, както и	❖ Лавините и ерозионните процеси на територията могат да причинят сериозни природни бедствия на територията. ❖ Наличието на карстови терени и затрудненото изграждане на водоснабдителни мрежи би довело до сериозни проблеми със замърсяването на водите, почвите и околната среда. ❖ Колебанията в дебита на водите предизвиква необходимостта от воден режим в някои от населените места. ❖ Поради липсата на активни и добре работещи ПСОВ има потенциал за

алтернативните форми на туризъм. ❖ Наличните МВЕЦ и ФТЕЦ на територията на МИГ „Тетевен“, са предпоставка за подобряването на енергийната ефективност. ❖ Повишаване на дейностите за популяризиране на територията на МИГ и на нейните предимства и дадености могат да привлекат младо и трудоспособно население. ❖ Осъществяването на проекти за подобряване и стимулиране за развитието на растениевъдството и пълноценно използване на потенциала за развитие на животновъдство, както и с цел производството на екологична продукция, може да подобри икономическата ситуация на територията на МИГ. ❖ Модернизацията и внедряването на иновации може да доведе до развитие на икономиката. ❖ Внедряването на чисти технологии и подкрепата за кръгова икономика ще доведе до подобряване на състоянието на околната среда. ❖ Изготвяне на стратегия за ВОМР и чрез нейното реализиране ще се стимулират основните сектори на територията на МИГ – публичен, стопански и нестопански. По този начин ще се намали скоростта на обезлюдяване и ще се създадат предпоставки за задържане на населението, както и привличане на нови жители. ❖ Популяризиране на медицинската професия и провеждане на информационни дейности сред учениците с цел подобряване на кадровата обезпеченост в по-малките	замърсяване на водните тела поради голямо заустване. ❖ Влошената пътна обстановка е предпоставка за възникването на ПТП, затруднени пътувания и предпоставка за замърсявания на атмосферата и почвите. ❖ Влошената „ВиК“ инфраструктура е предпоставка за възникването на множество аварии. ❖ Очакван натиск върху социалната система поради лошата демографска картина. ❖ Влошаване на качеството на образованието. ❖ Слабото развитие на икономиката може да доведе до понижаване на стандарта на живот. ❖ Липса на трудови ресурси. ❖ Риск от изолация и бедност за жителите на територията. ❖ Не оползотворяването на потенциала на територията води до обезлюдяване.
--	--

общини.	
4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)	
4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:	
Стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ използва за основа потенциала на територията и предвижда нейното многосекторно развитие с финансиране по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (от ЕЗФРСР и национално съфинансиране) и използване на допълващо финансиране съгласно ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 494 от 30 декември 2024 година за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г. (ПМС № 494). Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2027 г. и е организирана в основна цел, приоритети, специфични цели и мерки. Постигането на основната цел е посредством изпълнението на приоритетите на стратегията. Изпълнението на приоритетите на стратегията е посредством изпълнението на специфичните цели. В стратегията са формулирани ясни и реалистични специфични цели, които са в съответствие с потенциала и потребностите на територията. Предвидените в стратегията мерки водят до постигане на целите на стратегията. Мерките са разработени в съответствие с нуждите и потребностите на територията на МИГ „Тетевен“, определени в изготвените анализи и проучвания и са съобразени със специфичните характеристики и потенциала на територията. С предвидените мерки по стратегията се подкрепя въвеждането на иновации и се подкрепят дейности, свързани с развитието на интелигентни селища на територията на МИГ. Избраните в стратегията за ВОМР мерки и дейности, включително за сътрудничество, са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115, ПМС № 494 и ИТСР на СЗР, като допринасят за постигане на техните цели и на целите на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г., както и на програми „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) 2021 – 2027 г., „Околна среда“ (ПОС) 2021 – 2027 г. и „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021 – 2027 г., които осигуряват допълващо финансиране за стратегията за ВОМР съгласно ПМС № 494. Посочените по долу основна цел, приоритети и специфични цели, са извадени на база направените анализи и проучвания за тенденциите в развитие на територията на МИГ „Тетевен“ и потребностите на населението и широко обсъдени на проведените срещи, конференции, обсъждания, в които взеха участие представители на всички заинтересовани групи, включително и много млади хора. Основна цел на стратегията е превръщането на територията на МИГ „Тетевен“ в привлекателно и желано място за работа, отдых и природосъобразен начин на живот. Изпълнението на основната цел на стратегията за ВОМР ще бъде постигнато чрез изпълнението на следните основни приоритети за развитие: Приоритет 1: П1 „Подобряване на условията за живот в населените места и запазване и подобряване на състоянието на околната среда“.	

Този приоритет ще се реализира посредством изпълнението на следните специфични цели:

Специфична цел 1: СЦ1 „Подобряване на условията за живот в населените места, състоянието на околната среда, достъпа до пазара на труда, социализацията и здравето на възрастните хора на територията на МИГ „Тетевен“.

Специфичната цел включва изпълнението на:

- **Мярка Т3** „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Тетевен“ (СПРЗСР).

Изпълнението на мярката има за цел да подпомогне развитието на населените места на територията на МИГ, превръщайки ги в по-привлекателни за работа и за живот чрез изграждането на липсваща и поддържането и рехабилитацията на съществуващата публична техническа, транспортна, комуникационна и друг вид инфраструктура, подобряваща качеството на живот на ползвателите ѝ. Създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура, както и подкрепата на основни обществени услуги, е основата за създаване на оптимална жизнена среда, създаване на достъпност и развитие на икономиката и намаляване на обезлюдяването.

- **Мярка Т10** „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“ (ПОС).
Чрез мярката се цели информиране на населението за ползите от управлението на депонирането на отпадъци на територията на МИГ за опазване на доброто състояние на околната среда. Поддържането на околната среда в добро състояние е пряко свързано и с доброто състояние на населението, поради което изпълнението на тази мярка е от изключителна важност за територията на МИГ.

- **Мярка Т11** „Повишаване осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него в целевата територия на база на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие“ (ПОС).

Чрез мярката се цели информиране на населението за важността от запазване на биологичното разнообразие на територията на МИГ.

- **Мярка Т 6** „Активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве“ (ПРЧР).

Мярката има за цел да активира възрастните хора от територията на МИГ за включване в социалния живот на местната общност, както и да се постигне подобряване на тяхното здраве. Също така по мярката се цели и стимулирането на по-продължително участие на възрастните хора на пазара на труда.

- **Мярка Т 7** „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда“ (ПРЧР).

Мярката цели използването на пълния потенциал на територията на МИГ от гледна точка на реализация на трудовите ресурси на пазара на труда.

- **Мярка Т 8** „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора“ (ПРЧР).

По мярката се цели пълноценна реализация на младите хора от територията на МИГ в местната икономика чрез подкрепа за активното им участие на пазара на труда.

Приоритет 2: П2 „Подкрепа за развитието на икономиката и повишаване на доходите на населението на територията на МИГ „Тетевен“.

Този приоритет ще се реализира посредством изпълнението на следните специфични цели:

Специфична цел 2: СЦ2 „Подкрепа за развитието на селскостопанския сектор на територията на МИГ „Тетевен“.

Специфичната цел включва изпълнението на:

- **Мярка Т1** „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Тетевен“ (СПРЗСР).

Селското стопанство на територията на Местна инициативна група „Тетевен“ е сред основните икономически отрасли. Планинските и полупланински условия на територията на общината определят приоритетното развитие на животновъдството и ограничените възможности на растениевъдството, а традиционни са производството на картофи, овощарството и отглеждането на малини. СЦ2 има за цел да подкрепи развитието на местното селско стопанство, което да доведе до развитие на икономиката на територията на МИГ и до подобрене на благосъстоянието на нейните жители. Прилагането на мярката по СЦ2 ще доведе и до откриването на нови работни места.

Специфична цел 3: СЦ3 „Подкрепа за развитието на икономиката на територията на МИГ „Тетевен“ за развитие на неземеделски дейности“.

Специфичната цел включва изпълнението на:

- **Мярка Т2** „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Тетевен“ (СПРЗСР).

Чрез прилагането на цитираните мерки се цели подкрепа за развитието на възможно най-много икономически сектори на територията на МИГ „Тетевен“, което да доведе до повишаване на производителността на икономиката, повишаване на заетостта и доходите на населението.

- **Мярка Т9** „Внедряване на иновации в МСП на територията на МИГ Тетевен“ (ПКИП).

По СЦ3 ще се подкрепят инвестиции в икономическите сектори с ефект, целящ подобряването на околната среда и укрепването на регионалната конкурентоспособност (промишлени дейности в области за ново бизнес-развитие като биоикономика, кръгова икономика, въвеждане на чисти и възобновяеми енергийни източници за заместване на старите способности за използвана енергия в промишлените производства) и по този начин да се насърчава приносът на икономиката на територията на МИГ към по-ефективно използване на природните ресурси.

Диверсификацията на икономиката на територията на МИГ може да се постигне чрез развитие на икономически дейности, свързани с производство, търговия, услуги, преработващата промишленост и други., като се обърне и внимание на един от основните отрасли на икономиката – преработката на дървесина. Също така, на територията на МИГ ще се подкрепи бизнесът, който допълва или подпомага селскостопанското производство..

Приоритет 3: П3 „Управление на прилагането на СВОМР и развитие на сътрудничеството“.

Този приоритет ще се реализира посредством изпълнението на следните специфични цели:

Специфична цел 4: СЦ4 „Развитие на сътрудничеството“.

Специфичната цел включва изпълнението на **Мярка Т4** „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ (СПРЗСР).

Сътрудничеството е основен инструмент на подхода ВОМР, чрез който МИГ от различни региони обменят опит, информация, добри практики, научени уроци и др. По мярката се подкрепят дейности за създаването и популяризирането на съвместни дейности, продукти, инициативи и др., които сближават различни МИГ и популяризират характеристиките на своите територии пред по-широка аудитория. МИГ цели създаването на устойчиви партньорства с МИГ от страната и други страни – членки на Европейския съюз, като по този начин подпомогне развитието на своята територия.

Специфична цел 5: СЦ5 „Управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията за ВОМР на МИГ Тетевен“.

Специфичната цел включва изпълнението на **Мярка Т5** „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране на територията на МИГ „Тетевен““ (СПРЗСР).

Мярката предвижда дейности за управление, мониторинг, оценка и популяризиране на СВОМР. Това са основните дейности, чието изпълнение би довело успешното прилагане на СВОМР. Основни дейности са провеждане на информационни събития, обучения, консултации, фестивали, изложения и др., като от основно значение е добрата комуникация с местната общност и популяризирането и укрепването на местната идентичност.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани проектни предложения в рамките на стратегията ВОМР (за продукт)	Брой	30	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за продукт)	Брой	31	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени

			оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	5 866 667	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Проектни предложения, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40 г. включително и/или жени (за продукт)	Брой	2	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (за резултат)	Брой	15	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ (за резултат)	%	30	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.40 „Интелигентен	Брой	1	Доклади на МИГ,

икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (за резултат)			информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“ (за резултат)	Брой	580	База данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на МИГ, доклади от мониторинг
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	30	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на изпълнените договори (за резултат)	Лева	5 866 667	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40 г. включително и/или	Брой	2	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от

жени (за резултат)			ИСУН, информация от извършени оценки на СВOMP и др.
4.2.2. Индикатори по мерки:			
Мярка Т1. „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ „Тетевен“			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани проектни предложения в рамките на стратегията за ВOMP (за продукт)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВOMP, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВOMP и др.
Сключени договори (за продукт)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВOMP, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВOMP и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	500 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВOMP, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВOMP и др.
Проектни предложения, подадени от млади земеделски стопани	Брой	2	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на

на възраст до 40 г. включително и/или жени (за продукт)			СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (за резултат)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на изпълнените договори (за резултат)	Лева	500 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40 г. включително и/или жени (за резултат)	Брой	2	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация

			от извършени оценки на СВОМР и др.
Мярка Т2. „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Тетевен“			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани проектни предложения в рамките на стратегията за ВОМР (за продукт)	Брой	16	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за продукт)	Брой	16	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	1 600 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ (за резултат)	Брой	10	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация

			от извършени оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	16	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на изпълнените договори (за резултат)	Лева	1 600 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Мярка ТЗ. „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Тетевен“			
Индикатор	Единица	Количество	Източници на информация
Финансирани проектни предложения в рамките на стратегията за ВОМР (за продукт)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Сключени договори (за продукт)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от

			ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	1 900 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението от територията на МИГ (попадащо в селските райони), ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ (за резултат)	%	30	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	5	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на изпълнените договори (за резултат)	Лева	1 900 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от

			ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ (за резултат)	Брой	1	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Мярка Т4. „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“			
Финансирани проектни предложения в рамките на стратегията за ВОМР (за продукт)	Брой	4	База данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на МИГ, доклади от мониторинг
Сключени договори (за продукт)	Брой	4	Доклади и регистър на МИГ, информация от мониторинг и извършени оценки на СВОМР, ИСУН, и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	400 000	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер	Брой	80	База данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на МИГ, доклади от мониторинг

на знания“ (за резултат)			
Изпълнени проекти (за резултат)	Брой	4	Доклади на МИГ, информация от МИГ за ежедневното прилагане на СВОМР, информация от ИСУН, информация от извършени оценки на СВОМР и др.
Обща стойност на субсидията на изпълнените договори (за резултат)	Лева	400 000	База данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на МИГ, доклади от мониторинг
Мярка Т5. „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране на територията на МИГ „Тетевен““			
За продукт			
Сключени договори (за продукт)	Брой	1	Доклади и регистър на МИГ, информация от мониторинг и извършени оценки на СВОМР, ИСУН, и др.
Обща стойност на субсидията на сключените договори (за продукт)	Лева	1 466 667	Доклади и регистър на МИГ, информация от мониторинг и извършени оценки на СВОМР, ИСУН, и др.
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“ (за резултат)	Брой	500	Доклади и регистър на МИГ, информация от мониторинг и извършени оценки на СВОМР, ИСУН, и др.
Обща стойност на	Лева	1 466 667	База данни на МИГ,

субсидията на изпълнените договори (за резултат)			доклади на МИГ, оценки на МИГ, доклади от мониторинг
--	--	--	--

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2027 г. в съответствие с минималното посочено в приложение № 2 съдържание от Условието за кандидатстване.

Изпълнението на стратегията за ВОМР се основава на йерархична структура, като най-ниското ниво е свързано с изпълнението на мерките. Те са разработени в съответствие с местните нужди и специфики и са съгласувани с местната общност. Тяхното изпълнение ще доведе до изпълнението на съответните специфични цели. Изпълнението на специфичните цели ще доведе до постигането на приоритетите на стратегията, което от своя страна ще изпълни и основната ѝ цел.

Изпълнението на СВОМР е задача на МИГ „Тетевен“ и ще започне веднага след нейното одобрение. МИГ ще създаде необходимата организация за своевременно стартиране на процеса по изпълнение на стратегията за ВОМР.

За изпълнението на СВОМР и постигането на нейните приоритети и цели МИГ „Тетевен“ ще изпълнява всички задачи, предвидени съгласно чл. 33, пар. 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика.

По този начин МИГ планира извършването на следните дейности през периода на изпълнение на стратегията за ВОМР за постигане на нейните цели и приоритети:

1. Изграждане на капацитета на местните действащи лица за разработване и изпълнение на операции. За изпълнението на тази задача МИГ ще извършва информационни събития, обучения и консултации на местната общност.
2. Определяне на недискриминационни и прозрачни процедури и критерии за подбор на, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор. За изпълнението на тази задача за всеки прием на проектни предложения МИГ ще изготвя недискриминационни и прозрачни процедури за избор. Те ще се основават на критериите, които са част от настоящата стратегията. Критериите са съгласувани с местната общност, отразяват местните нужди и специфики и са прозрачни и обективни, осигурявайки безпристрастна оценка на проектните предложения. МИГ гарантира, че вземането на решения не се контролира от нито един от трите сектора, представени в групата.
3. Изготвяне и публикуване на покани за предложения. За всеки прием на проектни предложения МИГ изготвя покани, които се публикуват своевременно така, че потенциалните кандидати да са навременно информирани относно планираните приеми и да могат да се подготвят за тях. В поканите се съдържа цялата необходима и съотносима информация към

съответния прием на проектни предложения. Процедурите по подбор на проектни предложения се провеждат в дух на пълна прозрачност и недискриминационност. МИГ разработва ясни насоки за кандидатстване, критерии за оценка и правила за изпълнение, които:

- Избягват възможността за конфликт на интереси;
- Гарантират, че решенията не се доминират от която и да е страна;
- Осигуряват надлежно документиране на процеса.

4. Подбор на операциите, определяне на размера на подкрепата и представяне на предложенията на субекта, който отговаря за последната проверка на допустимостта преди одобряването им. В изпълнение на тази задача МИГ организира оценката на получените проектни предложения. Оценката се извършва от комисия за подбор на проектни предложения, чиято работа се организира от МИГ. Комисията извършва оценката на проектите предложения, която впоследствие се одобрява от МИГ и се представя на ДФЗ за последната проверка на допустимостта на проектите предложения преди одобряването им. Комисията се състои от председател и секретар (вътрешни експерти без право на глас), както и нечетен брой редовни и резервни членове с право на глас. Най-малко една трета от тях са представители на Общото събрание на МИГ. При необходимост се включват външни експерти, избрани чрез конкурс или съгласно разпоредбите на ПМС № 23 от 2023 г., които притежават релевантна квалификация и не са участвали в оценката на самата стратегия.

На база на оценките и обсъжданията, КОПП изготвя окончателен доклад, който се представя на изпълнителния директор на ДФЗ и подлежи на одобрение от Управителния съвет в рамките на 10 дни.

5. Проследяване на напредъка към постигането на целите на стратегията. Тази задача се осъществява от МИГ ежедневно, чрез извършване на мониторинг на всички дейности, свързани с изпълнението на СВОМР.

6. Оценка на изпълнението на стратегията. Оценката на СВОМР се извършва от независими оценители, като това се организира от МИГ. Оценката се извършва всяка година и цели получаването на информация относно нивото на постигане на заложените в стратегията индикатори, срещнатите трудности, постигнатите резултати и др. Оценката служи на органите на МИГ за взимане на правилните управленски решения с цел успешното изпълнение на СВОМР.

5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка)

Общи елементи за всички мерки от стратегията, финансирани от ЕЗФРСР.

Подкрепата от ЕЗФРСР се предоставя за територията на МИГ „Тетевен“, като проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки и дейности, включително за сътрудничество са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и водят до постигане на техните цели.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ е в съответствие с ИТСР на СЗР, ПИРО Тетевен и СПРЗСР като допринася за постигане на техните цели.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди и са разработени при недопускане на припокриване по всички програми, финансирани със средства на ЕС.

Максималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР не надвишава левовата равностойност на 200 000 евро.

Минималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегията за ВОМР е левовата равностойност на 2 500 евро.

Допустимите кандидати/бенефициенти по стратегията за ВОМР са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ „Тетевен“.

За проектите, предвиждащи икономически дейности, кандидатите следва да представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта.

За проектите с непроизводствени инвестиции и дейности, кандидатите следва да представят анализ разходи-ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

Икономически дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност.

Непроизводствени дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и свързани изцяло с целите на проекта.

Максималният период за изпълнение на дейностите и операциите по проектите към стратегията за ВОМР, не може да надвишава 36 месеца за проекти на възложители по ЗОП/Постановление № 4 на Министерския съвет от 11.01.2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от европейските фондове при споделено управление и 24 месеца за останалите бенефициенти. Максималният период за изпълнение на дейностите за сътрудничество и подготвителни дейности за него е до 24 месеца за проекти, включващи строително-монтажни работи, и до 18 месеца за останалите дейности. Сроктът започва да тече от датата на сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Изпълнението на стратегията приключва с извършването и на последното плащане към бенефициент по проект, финансиран от стратегията за ВОМР.

Допустимите в стратегията дейности са в съответствие с Раздел 13.3 „Видове допустими дейности по мерките от стратегията за ВОМР“ от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001. Дейностите, включени в стратегията за ВОМР отговарят на местните потребности, имат за цел да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на интелигентни селища) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията.

Всички дейности, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС.

В стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ не са допустими следните дейности:

- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции за напояване;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на основни земеделски инвестиции с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.

В мерките от стратегията за ВОМР са допустими разходи, които са:

1. инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
2. съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за ВОМР;
3. съгласно Раздел 14.1 „Разходи, допустими за финансиране“ на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001;
4. определени в Постановление № 86 от 1 юни 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г. (ПМС № 86) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494.

По стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране разходи съгласно Раздел 14.2 „Недопустими за подкрепа чрез стратегиите за ВОМР разходи“ от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001, а именно:

За проекти по стратегиите не са допустими следните разходи:

- за закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- за закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- за закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
 - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
 - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
 - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент

(ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или

- опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

- за лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- за инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за водено от общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в широколентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития;
- за инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване;
- за инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР;
- за инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;
- за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;
- за закупуване на лизинг на недвижима собственост;
- за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;
- за оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режийни разходи;
- за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;
- за принос в натура;
- за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;
- за търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност;
- за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;
- за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и други международно признати стандарти;
- които представляват обикновена подмяна;
- свързани с плащания в брой;
- за общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.;
- за закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани

такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната интервенция в СПРЗСР;

- предвиждащи фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ;
- за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции;
- за изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;
- за напоителни инсталации;
- за закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка;
- за строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, включително животновъдни обекти и складове за съхранение на продукция;
- извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.

За дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за BOMP и тяхното популяризиране, не са допустими разходи:

- за закупуване на техника или оборудване втора употреба;
- за застраховка на дълготрайни материални активи, които не са придобити със средства, отпуснати по настоящите Насоки или по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.;
- свързани с възнаграждения на персонала, които не са задължителни по силата на нормативен акт;
- за закупуване на земя и сгради;
- за данъци и данък добавена стойност (ДДС) с изключение на невъзстановим ДДС;
- за лихви, глоби и неустойки, такси по обслужване на заеми и разходи за съдебни разноски;
- за членски внос;
- свързани с договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи, разходи за неустойки и такси и други разходи, свързани с договора за лизинг;
- за трудови възнаграждения на повече от четирима служители в МИГ и надвишаващи 4 минимални работни заплати за страната на месец за позицията „изпълнителен директор“ и 3 за позицията „експерт“;
- за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.);
- платени в брой, с изключение на разходите за командировки, за гориво за лек

автомобил, за разходи, свързани с публични отношения, за разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ, разходи за комуникация и външни услуги – телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, както и разходи за техническо обслужване на автомобил и годишни винетни такси, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии, както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година;

- дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;
- за създаване на повече от една интернет страница за МИГ за периода на изпълнение на стратегията;
- за закупуване на лек автомобил, извършени след 2026 г.;
- за външни услуги и оценка на проекти, извършени от лица, участвали в комисия за избор на стратегии по СПРЗСР, в т. ч. когато такива лица са представители на или са експерти от юридически лица;
- за възнаграждения и осигуровки за извършване на външни експертни услуги и оценка на проекти на служители в същата или в друга МИГ;
- за възнаграждения и осигуровки за председател и секретар на Комисия за подбор на проектни предложения, когато същите са служители на МИГ;
- за повече от 3 бр. проучвания и/или анализи за годишно;
- разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;
- заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива.

За дейностите по сътрудничество и подготвителни дейности за него, не са допустими разходи за:

- разходи, за които е получено финансиране от националния бюджет или бюджета на Европейския съюз, в т.ч. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.;
- разходи за обикновена подмяна;
- закупуване на животни;
- закупуване на едногодишни растения;
- закупуване на земя и сгради;
- принос в натура;
- разходи, платени в брой (с изключение на разходите за командировки, пощенски и куриерски услуги, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии), както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви
- банкови такси;

- заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива;
- възнаграждения, свързани с координация на дейностите, надвишаващи 10 на сто от стойността на допустимите разходи за всяка МИГ, партньор по проекта;
- разходи, платени преди подаване на заявление за планирани дейности за сътрудничество и след крайния срок за тяхното извършване;
- разходи за закупуване на транспортни средства;
- разходи за изграждане и ремонт на места за настаняване;
- разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;
- разходи за пътни, дневни и квартирни, извършени в полза на партньор/и по дейностите за сътрудничество;
- разходи за командировки, надвишаващи стойностите, определени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);
- дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.;
- за нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.).

За стратегията за ВОМР на МИГ се прилагат условията на Регламент (ЕС) 2022/2472 на комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) е Регламент (ЕС) 2023/2831 от 13 декември 2023 г.

Членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат при изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански (неикономически) дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища или от община, или от музей или културна организация по смисъла на Закона за закрила и развитие на културата, както и от Светия синод на Българската православна църква или централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания.

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

Мярка „Инвестиции земеделските стопанства територията МИГ „Тетевен““	1. Описание на целите на мярката - модернизация на селското стопанство на територията на МИГ и въвеждането на иновации в него; - подпомагане на производството на конкурентоспособна качествена и екологична местна селскостопанска продукция. Дейностите по мярката се прилагат на цялата територия на МИГ „Тетевен“. 2. Допустими кандидати За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са: 2.1. земеделски стопани: • физически лица или • юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия. Ако са съществуващи земеделските стопани следва да са регистрирани като такива по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период. 2.2. две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115, които кандидатстват за колективни инвестиции. 2.3. групи и организации на производители признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители. Кандидатите трябва да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности. Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо, трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност. 3. Допустими дейности Дейностите, допустими за подпомагане трябва да са свързани с производството на селскостопански продукти, включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти. Допустимите за подпомагане дейности в рамките на мярката, могат да
--	---

	включват материални и нематериални инвестиции. Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет. Подкрепата ще бъде насочена към следните дейности: - Дейности за инвестиции в земеделски стопанства и селскостопански дейности, съгласно Раздел 13.3.1. на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. - Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда; - Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства; - Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата; - Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията; - Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор; - Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства; - Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия; - Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници. - Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно
--	---

отношение към животните и повишаване на биосигурността.
Не е допустима подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции съгласно Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

Инвестициите, включени в проектното предложение, трябва да са придружени от документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

4. Допустими разходи

По мярката са допустими следните разходи:

- разходи за инвестиции в земеделски стопанства и селскостопански дейности, съгласно Раздел 14.1.1. на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.;

- разходи за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;

- разходи за инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства. Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;

- разходи за инвестиции, пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;

- разходи за инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;

- разходи за инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- разходи за инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- разходи за инвестиции за създаване и/или презасаждање на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- разходи за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници;
- разходи за инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

По мярката са допустими и общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

5. Финансови параметри за проектите - минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект – 10 000 лева;

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект – 200 000 лева;

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за един проект – 120 000 лева.

6. Интензитет на финансовата помощ

Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Финансовата помощ по мярката е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ може да се увеличи с 10 % за проектни предложения, свързани с колективни инвестиции.

Финансовата помощ може да се увеличи с 10 % за проектни предложения, подадени от млади земеделски стопани на възраст до 40

	г. вкл. Финансовата помощ може да се увеличи с 10 % за проектни предложения, свързани със социално земеделие. Максималното комбинирано подпомагане за един проект на индивидуален бенефициент е 60 % от общия размер на допустимите разходи. Максималното комбинирано подпомагане за проекти за колективни инвестиции е 60 % от общия размер на допустимите разходи. 7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение - Проектното предложение е свързано с инвестиции в сектор животновъдство – 10 т. - Проектното предложение е подадено от млад земеделски стопанин на възраст до 40 г. включително – 10 т. - Проектното предложение е подадено от жена – 10 т. - Проектното предложение предвижда въвеждането на иновация – 20 т. - Проектното предложение предвижда модернизация на извършваната дейност от стопанството – 10 т. - Проектното предложение включва дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление – 10 т. - Проектното предложение включва дейности, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността – 10 т. - Проектното предложение е за колективни инвестиции – 10 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на до 2 работни места вкл. – 10 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на над 2 работни места – 40 т. Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 20 т.
Мярка „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Тетевен““	1. Описание на целите на мярката - развитие на неселскостопанските дейности, основани на икономическите характеристики и специфики на територията на територията на МИГ „Тетевен“; - по-пълното оползотворяване на икономическия потенциал и повишаване на добавената стойност за икономиката на територията на МИГ „Тетевен“; - модернизация и въвеждане на иновации в неселскостопанския сектор на местната икономика на територията на МИГ „Тетевен“. Дейностите по мярката се прилагат на цялата територия на МИГ „Тетевен“. 2. Допустими кандидати

	Подпомагане в рамките на мярката получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на мярката физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти. Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най-малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност; - да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите. Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите. Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ; - да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП. 3. Допустими дейности Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на мярката трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти. Инвестициите, включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ. Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.
--	--

	Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности. Подкрепа в рамките на мярката се предоставя на територията на селските райони в страната в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност. Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности: - Неселскостопански икономически дейности, съгласно Раздел 13.3.1. на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. - Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); - Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.); - Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; - Развитие на занаяти и други неземеделски дейности. В рамките на мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз. 4. Допустими разходи По мярката са допустими: - разходи за извършването на неселскостопански икономически дейности съгласно Раздел 14.1.1 от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на
--	--

	Република България за периода 2023 – 2027 г.; - разходи, свързани с производството или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); - разходи, свързани с развитието на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.); - разходи, свързани с производството на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; - разходи, свързани с развитието на занаяти и други неземеделски дейности. Допустимо е извършването на общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение. 5. Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект - Минимален размер на общите допустими разходи за един проект – 10 000 лева; - Максимален размер на общите допустими разходи за един проект – 200 000 лева; - Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за един проект – 120 000 лева. 6. Интензитет на финансовата помощ Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115. Финансовата помощ по мярката е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Финансовата помощ може да се увеличи с 10 % за проектни предложения, подадени от жени. Максималното комбинирано подпомагане за един проект на индивидуален бенефициент е 60 % от общия размер на допустимите разходи. 7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение - Проектното предложение включва дейности в отрасъл услуги
--	---

		на местната икономика – 15 т. - Проектното предложение включва дейности в отрасъл промишленост на местната икономика – 15 т. - Проектното предложение включва производствени дейности, използващи местни суровини – 10 т. - Проектното предложение включва дейност, свързани с производството на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление – 10 т. - Проектното предложение предвижда модернизация на производството и/или въвеждането на иновация – 15 т. - Проектното предложение е на кандидат, земеделски производител, кандидатстващи за помощ за неземеделски дейности – 10 т. - Проектното предложение е подадено от жена – 10 т. - Проектното предложение е подадено от физическо лице, ЕТ и едноличен собственик на капитал на възраст между 18 и 40 години включително – 15 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на до 2 работни места включително – 10 т. - Проектното предложение предвижда разкриването на повече от 2 работни места – 40 т. Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 20 т.
Мярка „Инвестиции основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Тетевен““	ТЗ в и на на	1. Описание на целите мярката - подобряване на условията на живот и отдых на територията на МИГ „Тетевен“; - подобряване на достъпността на градската среда за хора с увреждания. Дейностите по мярката се прилагат на цялата територия на МИГ „Тетевен“. 2. Допустими кандидати Допустим кандидат за подпомагане по мярката община Тетевен. 3. Допустими дейности Допустимите за финансиране дейности следва: - да са в съответствие или да не противоречат на плана за интегрирано развитие на община Тетевен; - да са в съответствие или да не противоречат на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион за планиране на Република България; - да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС; - да се одобряват след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;

	- да се изпълняват съгласно с препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо); - дейностите, свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България; - да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане; - ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11 ал. 1 от ЗОЗЗ, да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки; - в рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове. Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 г. Не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища. Дейностите, допустими за финансиране са: - дейности съгласно Раздел 13.3.1 от Условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.; - строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях; - реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска
--	--

	образователна инфраструктура с местно значение; - реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди; - изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; - изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура; - реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот; - изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на обществена туристическа инфраструктура; - дейности, свързани с подготовката за създаване на интелигентни селища, включително изготвянето на стратегия за създаване на такива селища на територията на МИГ „Тетевен“. 4. Допустими разходи По мярката са допустими следните разходи: - разходи съгласно Раздел 14.1.1 от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.; - разходи за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях; - разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение; - разходи за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди; - разходи за изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; - разходи за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура; - разходи за реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на
--	--

	оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот; - разходи за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на обществена туристическа инфраструктура; - разходи, свързани с изготвянето на стратегия за създаване на интелигентни селища в обхвата на МИГ, а именно - разходи за извършване на проучвания и анализи на територията, разходи за възнаграждения на експерти, свързани с изготвяне на стратегията и разходи провеждане на информационни срещи и конференции за обсъждане на стратегията, за които при изпълнение на проектите ще се прилагат определените стойности на съответните опростени разходи съгласно Приложение № 3 от Условията за изпълнение. Допустими са и общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение, например хонорари на архитекти, инженери, консултанти и др., като те не трябва да надхвърлят 12 на сто от сумата на инвестиционните разходи по проекта. 5. Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект - Минимален размер на общите допустими разходи за един проект – 10 000 евро; - Максимален размер на общите допустими разходи за един проект – 390 000 лева; - Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за един проект – 390 000 лева. 6. Интензитет на финансовата помощ Максималните нива на подпомагане не могат да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115. Финансовата помощ по мярката е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. 7. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение - Проектното предложение предвижда дейности, резултатите от които ще се ползват от между 5 и 25 % от населението територията на МИГ – 20 т. - Проектното предложение предвижда дейности, резултатите от които ще се ползват от между 26 и 30 % от населението територията на МИГ – 40 т. - Проектното предложение предвижда дейности, резултатите от които ще се ползват от над 30 % от населението територията на МИГ – 60 т. - Проектното предложение включва дейности за подобрен достъп за
--	---

	хора с увреждания – 10 т. - Проектното предложение включва дейности, които ще се изпълняват извън общинските центрове – 10 т. - Проектното предложение включва дейности за подобряване на състоянието на обществена инфраструктура – 20 т. - Проектното предложение включва дейности за подобряване на енергийната ефективност на обществени сгради – 20 т.; - Проектното предложение включва дейности, свързани с обществена туристическа инфраструктура – 20 т.; - Проектното предложение включва дейности, свързани със създаването на интелигентни селища – 20 т. Минимален праг за одобрение на проектно предложение – 40 т.
Мярка Т4 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	1. Допустими дейности По мярката са допустими дейности съгласно посочените в Раздел 13.3.10 на Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.. Такива дейности са: - Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални активи; - Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност; - Реализиране на промоционални и маркетингови кампании; - Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта; - Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите; - Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация). Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост: - да допринасят за развитието на територията на МИГ „Тетевен“, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти; - да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ; - да съответстват на и да допринасят за постигане целите и

	приоритетите на стратегиите за ВОМР на МИГ „Тетевен“ и съответните местни инициативни групи и СПРЗСР; - да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори - МИГ „Тетевен“ и МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС; - в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос. 2. Допустими разходи По мярката са допустими дейности съгласно посочените в Раздел 14.1.4 на Условието за кандидатстване от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. Такива разходи са: - разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции; - строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България; - други материални и нематериални активи; - изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища; - възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи; - възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ; - промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга; - организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи; - информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции; - публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели; - командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр.
--	---

	11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); - преводи (писмени и симултанти); - пощенски и куриерски услуги; - такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта. 3. Общ размер на финансовата помощ по мярката Общият размер на финансовата помощ по мярката е 400 000 лева.
Мярка „Дейности управление, мониторинг и оценка на стратегия за BOMP и нейното популяризиране на територията на МИГ „Тетевен““	Т5 по и на 1. Допустими дейности Допустими са дейностите, посочени в Раздел 13.3.11 на Условието за кандидатстване от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г., както следва: - Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за BOMP, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни, съгласно одобрената стратегия. - Допустими за извършване са дейности по популяризиране на стратегии за BOMP, съгласно одобрената стратегия. 2. Допустими разходи Допустими са разходите съгласно посочените в Раздел 14.1.2 на Условието за кандидатстване от Условието за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. За управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране са допустими следните разходи: 2.1. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите: - разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт; - разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);

	- непреки разходи: а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски); б) разходи за наем на офис; в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода BOMR); г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали; д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил; е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил; ж) други непредвидени оперативни разходи. - разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); - разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер; - разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.; - разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие; - разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ); - разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ; - финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи; - разходи за мониторинг и оценка на стратегията за BOMR. 2.2. Разходи за популяризиране на стратегията за BOMR: - разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания); - разходи за популяризиране, информирание и публичност: а) за създаване и поддръжка на интернет страница; б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни
--	---

медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ; в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ; г) преводи; д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ; е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления; ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност; - разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за BOMR и прилагане на подхода. Изисквания по отношение на разходите за управление, мониторинг и оценка на СВOMR и нейното популяризиране: - Разходите, предвидени за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегията за BOMR и нейното популяризиране не може да надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията; - Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката; - Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата от разходите за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт; - Средствата са планирани до 30 септември 2029 г., като за последната година са планирани най-малко 10 на сто от общия размер по мярката. 3. Общ размер на финансовата помощ по мярката. Общият размер на финансовата помощ по мярката е 1 466 667 лева.			
6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мярка T1	Инвестиции в земеделски стопанства на	500 000	8.52%

	територията на МИГ „Тетевен“		
Мярка Т2	Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Тетевен“	1 600 000	27.27%
Мярка Т3	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура на територията на МИГ „Тетевен“	1 900 000	32.39%
Мярка Т4	Сътрудничество и подготвителни дейности за него	400 000	6.82%
Мярка Т5	Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране на територията на МИГ „Тетевен“	1 466 667	25.00%
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР	5 866 667	100%

Стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ е съобразена с конкретните нужди на местната територия, които са установени чрез подробни анализи и проучвания. Средствата са разпределени по различните мерки в съответствие със специфичните особености и потенциала на района, като при това активно е ангажирана местната общност.

Финансовият план на стратегията отразява съответствието между мерките и идентифицираните потребности, като бюджетът е структуриран така, че да допринася за постигане на заложените резултати.

- Мярка Т1 „Инвестиции в земеделски стопанства на територията на МИГ „Тетевен““ предоставя подкрепа за земеделските стопанства в региона. Селското стопанство на територията на Местна инициативна група „Тетевен“ е сред основните икономически отрасли. Планинските и полупланински условия на територията на общината определят приоритетното развитие на животновъдството и ограничените възможности на растениевъдството, а традиционни са производството на картофи, овощарството и отглеждането на малини. При разработването на мярката са организирани редица срещи със земеделски производители, чиито предложения са отчетени както в съдържанието, така и в бюджета на мярката.
- Мярка Т2 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ „Тетевен““ цели насърчаване на неселскостопански дейности. Структуроопределящи отрасли за местната икономика на територията на община Тетевен, са: промишленост, търговия, туризъм (хотелиерство и ресторантьорство) и селско стопанство, а дърводобивът и дървопреработката са традиционни сектори за района.
- Икономическият профил на община Тетевен е характерен с приоритетно развитие на преработващата промишленост, която развива традиционни за общината сектори, с животновъдството, за което има добри условия за развитие, но липсва интерес, както и в комбинация с развитието на туризма, който се очертава като отрасъл с изключително добри перспективи. Промислеността се развива в подотрасли дърводобив, дървопреработване и заготовки за мебелната промишленост,

производството на мебели, дограми и офис-оборудване, шивашко производство, производство на четки за бита и промишлени нужди, рибовъдство, ловна дейност, производство на PVC дограма и строителство. През периода 2019-2022 г., икономическото развитие на територията на МИГ „Тетевен“ бележи осезаеми ръстове спрямо предходни години, въпреки неблагоприятните макроикономически условия - повишават се основните показатели на отчетените нефинансови предприятия през годините. В тази връзка мярката обхваща широк кръг от икономически инициативи, като размерът на финансирането е определен въз основа на регистрирания висок интерес за изпълнение на проекти от страна на местни предприемачи и въз основа на анализ на проектния потенциал на територията.

- Мярка Т3 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаб инфраструктура на територията на МИГ „Тетевен““ подпомага инвестиции в обществена инфраструктура, с акцент върху подобряването на условията на живот за местното население. Това е една от най-желаните от местната общност мерки, съгласно получената обратна връзка от срещи и събития, организирани по време на стратегическото планиране. Жителите посочват като приоритет именно подобряването на средата за живот, обхващаща и обществената инфраструктура.
- Мярка Т4 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ цели да насърчи както национално, така и транснационално сътрудничество между местни инициативни групи. Тя подкрепя дейности за обмен на опит и реализиране на съвместни инициативи, които да допринасят за устойчивото развитие на територията на МИГ. Мярката фокусира голям интерес от страна на местната общност. На проведените множество събития по време на подготовката на СВОМР бяха изказани голям брой мнения и предложения за създаване на партньорства и изготвяне на проекти за сътрудничество, с които да на територията на МИГ да се внедрят нови инициативи, продукти, идеи и др., които да подпомогнат нейното развитие.
- Мярка Т5 „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране на територията на МИГ „Тетевен““ обезпечава необходимите ресурси за управление, наблюдение и оценка на изпълнението на стратегията, както и за нейното популяризиране. Средствата ще бъдат насочени към ефективно прилагане на стратегията, работа с местната общност и повишаване на капацитета за разработка и реализация на проекти. Размерът на бюджета по мярката е съобразен с нормативните изисквания и с нуждите на МИГ от финансиране на дейностите по прилагане на СВОМР.

Финансовият план на стратегията е изготвен при съобразяване с включените в нея мерки въз основа на потребностите и потенциала на територията. Предложеното разпределение на средствата във финансовия план е изготвено в изпълнение на взетите от местната общност решения и има за цел да доведе до постигане на очакваните резултати от изпълнение на мерките. Разпределението на средствата във финансовия план е съобразено със стойностите на индикаторите за мониторинг и оценка на стратегията, като по този начин гарантира свързаност и на всички нейни елементи, позволяваща проследимостта на изпълнението ѝ за извършване на реална и качествена оценка.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

7.1. Организационна структура на МИГ:

- Организационна структура/схема.

7.2. Управление на МИГ:

- Органи за управление и контрол;

Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група „Тетевен“ е създадено през 2024 г. и е регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Ръководната структура на МИГ включва няколко ключови органа, всеки с ясно разпределени роли:

- **Общо събрание** – най-висшият орган, който одобрява стратегията и взема стратегически решения, включително за коригиращи действия;
- **Управителен съвет** – управлява финансовите и административни въпроси, утвърждава условията за кандидатстване и наблюдава изпълнението;
- **Консултативни органи** – при необходимост, по решение на Общото събрание, могат да се сформират експертни съвети за предоставяне на насоки и контрол.

	- Партньори и заинтересовани страни – представители на местната власт, НПО, бизнеса, земеделски производители, млади хора и уязвими групи, които участват в процесите на вземане на решения; Взаимодействието между органите на МИГ се основава на ясно разписани функции: - Общото събрание определя приоритетите и контролира работата на Управителния съвет; ОС одобрява стратегията, основните решения за управление и развитие на МИГ. - Управителният съвет координира оперативната дейност и изпълнението на стратегията, осъществява контрол върху работата на изпълнителния директор, организира изпълнението на решенията на ОС и докладва резултатите на Общото събрание; Изпълнителният директор ръководи екипа на МИГ, събира данни, организира дейности и докладва пред Управителния съвет и Общото събрание. Той координира всички дейности по изпълнение на СВОМР, организира срещи и събития и осигурява комуникацията с партньорите и заинтересованите страни. Съгласно Устава на организацията, Общото събрание (ОС) е върховен колективен орган на Сдружението. То се състои от 13 членове на Сдружението. От Общото Събрание 1 член е представител на община Тетевен, 6 са представителите на стопанския сектор и 6 са представители на нестопанския сектор. Нито един от представените сектори в Общото събрание не
--	---

	превишава 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Органи на управление на Сдружението са: 1. Общо събрание 2. Управителен съвет 3. Председател на Управителния съвет 4. Изпълнителен директор Общото събрание има следните правомощия: 1. Изменя и допълва устава; 2. Приема други вътрешни актове; 3. Избира и освобождава членовете на Управителния съвет; 4. Приема членове в случаите по чл. 15, ал. 4 и взема решение за изключване на членове на Сдружението; 5. Взема решение за откриване и закриване на клонове; 6. Взема решение за участие в други организации; 7. Взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението; 8. Приема основни насоки и програма за дейността на Сдружението, включително и Стратегията за Водено от общностите местно развитие по подхода ЛИДЕР/ВОМР; 9. Приема бюджета на Сдружението, включително бюджета по Стратегията за Водено от общностите местно развитие по подхода ЛИДЕР/ВОМР; 10. Взема решение относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски; 11. Приема отчета за дейността на Управителния съвет; 12. Отменя решенията на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, устава или на вътрешни актове, регламентиращи
--	--

	дейността на Сдружението; 13. Приема правилата и реда за извършване на общественополезна дейност; 14. Взема и други решения предвидени в устава. 15. Определя седалището и адреса на управление на Сдружението. Правата по т. 1, 3, 7, 9, 11 и 12 не могат да се възлагат на други органи на Сдружението. Решенията на общото събрание са задължителни за другите органи на Сдружението. Решенията на общото събрание подлежат на съдебен контрол относно тяхната законосъобразност и съответствие с устава. Управителния съвет /УС/ се състои от 5 лица, членове на Сдружението. УС се избира от ОС с мандат от 3 години. Управителният съвет: 1. осигурява и контролира изпълнението на решенията на Общото събрание; 2. представлява Сдружение „МИГ Тетевен”, чрез своя Председател; 3. избира Председател и Заместник - председател от членовете си; 4. избира Изпълнителен директор; 5. разглежда молби и взема решения за приемане на членовете на Сдружение „МИГ Тетевен”, при условията на настоящия Устав. Дава предложение за изключване на членове на Сдружението, при условията на настоящия Устав; 6. подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет; 7. приема правила за своята работа; 8. разпорежда се с имуществото на Сдружение „МИГ Тетевен” при спазване изискванията на този устав,
--	---

	както и взема решения относно набирането и разходването на средства на сдружението в кръга на правомощията си; 9. подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на сдружението; 10. определя реда и организира извършването на дейността на сдружението и носи отговорност за това; 11. подготвя и представя пред Общото събрание предложения за развитие на сдружението; 12. определя реда и организира извършването на дейността на сдружението, включително и тази в обществена полза и носи отговорност за това; 13. извършва ликвидация при прекратяване на сдружението или определя лице, което да я извърши; 14. определя щатния състав на сдружението; 15. изготвя годишен доклад за дейността на сдружението в съответствие с разпоредбата на чл. 40, ал. 2 от ЗЮЛНЦ; 16. решава въпроси, свързани с разпореждането с недвижими имоти и учредяването на вещни права върху тях; 17. определя реда и условията за предоставянето и получаването на заеми и целево финансиране, свързани с дейността на сдружението, както и ред и правила за безвъзмездно разходване на имуществото на сдружението и подпомагането на трети лица; 18. взема решения за разходване на средства извън определените с бюджета, които подлежат на утвърждаване на следващото заседание
--	--

	на Общото събрание; 19. разработва управленски системи и процедури за ефективното и прозрачно функциониране на сдружението и за прилагане на Стратегията за Водено от общностите местно развитие; 20. избира представители на сдружението в национални и европейски мрежи на селските региони; 21. взема решения по всички други въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган. Председателят на Управителния съвет: 1.Свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет; 2.Организира дейността на Управителния съвет в съответствие с този устав и решенията на Общото събрание и Управителния съвет; 3.Организира изпълнението на решенията на Управителния съвет; 4.Организира, ръководи и контролира дейността на сдружението между заседанията на Управителния съвет в съответствие с решенията на Общото събрание, решенията на Управителния съвет и съобразно устава. 5.Представява сдружението пред държавни и общински органи, обществени организации, физически и юридически лица; 6.Сключва договори с други лица, организации и институции в страната и чужбина; 7.Осигурява стопанисването и опазването на имуществото на сдружението; 8. Подготвя и предлага проекти за решения на Управителния съвет; 9.Докладва незабавно на Управителния съвет за съществени обстоятелства,
--	---

	касаещи дейността на сдружението; 10.Подписва договори за финансиране на проекти от страна на сдружението с бенефициенти от местните общности по правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително с МЗХ по подхода BOMR; 11.Изпълнява други функции, които са му възложени от Управителния съвет; 12.Взима решения по всички текущи въпроси, които не са в компетентността на Общото събрание и Управителния съвет на сдружението. 13.Председателят на Управителния съвет осъществява цялостното оперативное ръководство, носи материална отговорност за имуществото на сдружението и се отчита за изпълнението на дейностите пред Управителния съвет. 14.За извършване на правни и фактически действия във връзка с дейността на Сдружението, Председателят на УС може да упълномощи Изпълнителния директор с нотариално заверено пълномощно, в което се определя изрично обемът на неговата представителна власт. Изпълнителният директор: 1. Изпълнителният директор управлява програмната и финансовата дейност на Сдружението съобразно Устава, Вътрешните правила и решенията на Управителния съвет. 2. Изпълнителния директор участва в заседанията на УС с право на съвещателен глас. 3. Отговаря за прилагането на Стратегията за Водено от общностите местно развитие; 4. Подготвя и внася в УС проекти за
--	---

	стратегия и бюджет, включително по подхода ЛИДЕР/ВОМР ; 5. Предлага на УС вътрешните правила за работа на Сдружението и промени в тях; 6. Определя длъжностните характеристики, техническите задания и щатното разписание на служителите, експертите и другите сътрудници на Сдружението; 7. Предлага на УС за назначаване и освобождаване лица от щатния и нещатния състав на Сдружението и определяне възнагражденията им; 8. Извършва текущите разходи за дейността на Сдружението и одобрява дейността и извършените разходи на персонала; 9. Осигурява изпълнението на решенията на УС и Общото събрание; 10. Води книгите на Сдружението, книга на протоколите и книга на даренията и завещанията; 11. Изготвя и представя на Управителния съвет проект на годишен отчет за дейността и финансов отчет на Сдружението и годишен отчет за дейността си; 12. Оказва съдействие на организациите, извършващи преглед на дейността на Сдружението; 13. Изготвя доклад за дейността на Сдружението в съответствие с чл. 40, ал.2 от ЗЮЛНЦ и публикува информация за дейността на Сдружението и осигурява вписването в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел; 14. Взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно Устава не спадат към правомощията на друг орган на Сдружението. Представителството на жените и на
--	---

	мъжете в колективния върховен орган на МИГ е балансирано в рамките между 40% и 60 %. В КВО са представени са повече от 50 на сто от населените места от територията, както и над 75 на сто от идентифицираните в проучванията и анализите на територията на МИГ заинтересовани страни. В КВО са включени представители на различни заинтересовани страни от местната общност, идентифицирани в анализа на стратегията за ВОМР за съответната територия, включително уязвими групи, малцинства и млади хора. Органите за управление и контрол гарантират, че вземането на решения от органите на МИГ е прозрачно и в съответствие с принципите на подхода ВОМР, като нито един от секторите не доминира вземането на решения. Стратегията за ВОМР е одобрена от колективния върховен орган на МИГ след публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията на бъдещото ѝ прилагане.
- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.	За изпълнението на Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Тетевен“ са сключени предварителни договори, на пълен работен ден с изпълнителния директор и двама експерти по прилагане на СВОМР. Избраният изпълнителен директор отговаря на следните изисквания: 1. завършено висше образование, най-малко степен „магистър“; 2. трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко 5 години; 3. управленски опит най-малко две

	години или най-малко три години опит като експерт в МИГ/МИРГ по прилагане на стратегия за ВОМР; 4. опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. Избраните експерти по прилагане на СВОМР отговарят на следните изисквания: Първият експерт – Експерт 1 - по прилагане на стратегията за ВОМР притежава: 1. Завършено висше образование, степен „бакалавър“; 2. Трудов стаж и/или осигурителен стаж над две години. Вторият експерт – Експерт 2 - по прилагане на стратегията за ВОМР притежава: 1. Завършено висше образование, степен „бакалавър“; 2. Трудов стаж и/или осигурителен стаж над две години.
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
- <i>Административен капацитет;</i>	Местна инициативна група Тетевен притежава следния административен капацитет: Изпълнен договор № РД50-210 от 03.06.2009 г., в размер на договора 156 000 лв. „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на община Тетевен” Изпълнен договор № РД 50-100/14.06.2012 г. за предоставяне на

	финансова помощ по мярка „Прилагане на стратегии за местно развитие“ и по мярка „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.
- Материално – технически капацитет;	Офисът и седалището на Сдружението се намират в гр. Тетевен, общ. Тетевен, област Ловеч, ул. ”Димитър Благоев” 2А, ет. 2, помещение 226 и се състои от следните помещения: - Кабинет екипа на МИГ (изпълнителен директор и двама експерти); - Архив и конферентна зала; - Приемна на ет. 1 за улеснен достъп за хора с увреждания. Помещава се на втори етаж на сградата и има достъп /рампа, отговаряща на нормативните изисквания/ за хора в неравностойно положение. Локацията на сградата е на изключително възлово място, като улицата също е реконструирана по проект с достъп за хора в неравностойно положение до сградата. Сдружението разполага с необходимото офис оборудване и обзавеждане (маси, столове, стелажи, оборудвани 3 работни места с компютри, 1 принтер, интернет, телефони и др.), обезпечаващи напълно служителите. Местната инициативна група разполага с интернет страница - https://mig-teteven.com/

- Финансов капацитет;	Местната инициативна група „Тетевен“ има осигурен финансов ресурс в размер на 75 000,00лв., което е над 5 % от сумата на финансовия ресурс за дейностите, свързани с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.
-----------------------	---

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Механизмът за мониторинг и оценка има за цел проследяването на изпълнението на всички основни параметри на стратегията – постигане на целите, приоритетите и индикаторите за резултат. Системата за мониторинг и оценка представлява основен инструмент за ефективното управление и изпълнение на Стратегията за водено от общностите местно развитие (СВОМР) на Местната инициативна група „Тетевен“. Чрез нея се проследява доколко постигнатите резултати съответстват на заложените цели и дали има нужда от корективни действия.

Системата е насочена към постигане на следните цели:

- Наблюдение на напредъка при реализирането на стратегията;
- Оценка на резултатността и въздействието на приложените мерки;
- Подобряване на управлението чрез предоставяне на точна и навременна информация;
- Осигуряване на прозрачност и отчетност както пред местната общност, така и пред финансиращите институции;
- Гарантиране на прилагането на основните принципи на ЕС – равнопоставеност, устойчивост, партньорство и др.

Индикаторите за наблюдение и оценка са ясно формулирани, количествено измерими и отговарят на целите на стратегията.

За да се гарантира обективна и точна оценка на напредъка, МИГ прилага следните методи:

- **Анкетиране и интервюта** със заинтересовани страни – бенефициенти, жители на общината и други участници;
- **Анализ на документи** – отчети, доклади, финансови справки и други;
- **Наблюдение на място** – извършва се при подаване на заявки за междинни и окончателни плащания, както и поне веднъж по време на изпълнението на проекта. Събраната информация се документира чрез протокол;
- **Информационни системи и база данни** – МИГ поддържа актуализирана база с данни, която включва: брой и стойност на подадени, одобрени и финансирани проекти, сключени договори, подадени и одобрени искания за плащане, приключени дейности и други ключови показатели.

Ефективното функциониране на Местната инициативна група „Тетевен“ и успешното прилагане на Стратегията за водено от общностите местно развитие зависят в значителна степен от добре изграден и прозрачен механизъм за мониторинг и оценка. Основата на този механизъм се крие в съвместната работа между представители на местните власти, гражданския сектор, бизнеса и други партньори, които обединяват усилия за устойчиво социално и икономическо развитие на територията.

Организационна структура, функционалност, механизъм на вземане на решения и взаимовръзка между отделните органи на МИГ. Процес на оценка и подбор на проекти.

За да се гарантира ефективно проследяване на напредъка по изпълнението на стратегията, МИГ „Тетевен“ разработва детайлен план за мониторинг. В него са заложили ключови елементи като показатели за резултатност, източници и методи за събиране на данни, периодичност и отговорни лица, както и начините за използване на получената информация.

Изпълнителният директор има централна роля в този процес – той организира и контролира дейността на екипа, като осигурява непрекъснат поток от актуална информация чрез проучвания, анкети, консултации с местната общност и анализ на съществуващото състояние. Този подход дава възможност за своевременно адаптиране към променящите се нужди на населението и съгласуване на приоритетите на стратегията с реалните условия на територията.

Редовните мониторингови посещения, извършвани по предварително утвърден график, са важен инструмент за проверка на реалното изпълнение на проектите. Те включват както проверка на място, така и оценка на съответствието между договорените и реално извършените дейности. Всяко посещение се документира чрез протокол и други съпътстващи документи. МИГ поддържа актуална база данни, в която систематично се отразява информация за напредъка на стратегията чрез наблюдение на заложените индикатори. Изпълнителният директор докладва редовно на Управителния съвет, който упражнява контрол върху изпълнението.

МИГ осигурява още:

- Тримесечни и годишни доклади за напредъка по стратегията;
- Провеждане на обществени обсъждания и срещи с местната общност;
- Обратна връзка и корективни действия при необходимост;
- Широка публичност и прозрачност на всички дейности.

Оценка на изпълнението на СВOMP, прозрачност, отчетност и коригиращи дейности

Оценката на изпълнението на Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Тетевен“ се осъществява ежегодно през целия период на изпълнение. Тази дейност се възлага на външен и независим оценител, чиято задача е да предостави обективен преглед на извършеното от МИГ, анализирайки постигнатите резултати спрямо заложените цели. Оценката включва също така извеждане на заключения и формулиране на препоръки за повишаване на ефективността на стратегията. Чрез този процес се разпознават факторите, допринесли за успеха или предизвикали затруднения, оценява се устойчивостта на резултатите и се идентифицират добри практики, които могат да бъдат надградени.

Решенията в рамките на МИГ се вземат по прозрачен и добре структуриран начин, като в процеса активно участват представители на различни заинтересовани страни, в пълно съответствие с принципите на подхода BOMP. Общото събрание регулярно получава обобщена информация за дейността на Управителния съвет и Изпълнителния директор, което осигурява пълна информираност на всички участници относно хода на изпълнение на стратегията, както и за възникнали затруднения или необходимост от коригиращи мерки. За да се гарантира прозрачност и ангажираност на общността, отчетите за напредъка и взетите решения се публикуват на официалната интернет страница на МИГ „Тетевен“ и/или се представят по време на редовни срещи с местните заинтересовани страни.

В случаите, когато резултатите не отговарят на очакванията, се пристъпва към адаптиране на стратегията. Това може да включва преразглеждане на прилаганите подходи, актуализиране на мерките, целите и приоритетите, както и преоценка на ресурсното обезпечение. В този процес ключова роля има обратната връзка от местната общност и заинтересованите страни, която подпомага пригаждането на стратегията към нововъзникнали предизвикателства и потребности. Предложенията за промени се обсъждат и приемат от Общото събрание на МИГ, по инициатива на Управителния съвет.

Системата за мониторинг и оценка е структурирана така, че да осигури възможност за ефективно управление на СВОМР, да поддържа устойчивост на постигнатите резултати и да допринася за повишаване качеството на живот на населението в обхвата на МИГ „Тетевен“. Основен фокус на механизма е да следи изпълнението на ключовите елементи на стратегията – заложените цели, приоритети и резултатни индикатори.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)

МИГ „Тетевен“ ще прилага СВОМР за пръв път на своята територия. Въпреки това МИГ е изпълнявала проекти по подхода ВОМР, при които стриктно са спазвани основните хоризонтални принципи на Европейския съюз и най-вече недопускане на дискриминация по какъвто и да е признак и осигуряване на равни възможности на всички.

При изпълнението на СВОМР за програмния период 2023 – 2027 г., МИГ „Тетевен“ ще прилага стриктно хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060, като ги утвърди, както при прилагането на СВОМР, така и в социално – икономическия живот на местната общност като цяло. В тази връзка през целия процес на подготовка, изпълнение, мониторинг, докладване и оценка на СВОМР МИГ „Тетевен“ гарантира:

1. Зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз.
2. Равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола.
3. Предотвратяването на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация. По-специално достъпността за хората с увреждания се взема под внимание през целия процес на подготовка и изпълнение на СВОМР.
4. Целите на СВОМР и на финансиращите я фондове се преследват съобразно целта за насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 от ДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципът за ненаанасяне на значителни вреди. Целите на СВОМР и финансиращите я фондове се преследват при пълно зачитане на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда.

Равенство между половете

В контекста на СВОМР на МИГ „Тетевен“, равенството между половете е интегрирано в процеса на вземане на решения, така че и мъжете, и жените да имат равни възможности за

участие в местните инициативи. В процеса на разработване на Стратегията са взети предвид принципите за равенство между половете и недискриминация въз основа на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждания, възраст или сексуална ориентация, в съответствие с Регламент (ЕС) 1303/2013 и Регламент (ЕС) 1305/2013, както и със Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г. Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ напълно следва тази логика, като МИГ „Тетевен“, чрез своя Устав и органи на управление, гарантира че равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола се вземат под внимание и се насърчават през целия процес на подготовка, мониторинг, докладване и оценка на СВОМР. Тези принципи ще бъдат интегрирани и в изпълнението на СВОМР на МИГ „Тетевен“, като се насърчава участието на по-слабо представената група. При разработването на системата за мониторинг и оценка на Стратегията ще се проследява равнопоставеното представителство на двата пола и резултатите от усилията за постигане на равен достъп и участие, като ще се вземат под внимание всички изисквания за равни възможности. Освен това, ще бъдат предоставени препоръки за постигане на равновесие. Чрез внедрените критерии за оценка в мерките на СВОМР, ще се стимулира осигуряването на равен достъп до предоставените възможности.

Устойчиво развитие

Принципът на устойчивото развитие предполага, всички инициативи, включени в СВОМР, да отчитат икономическите, социалните и екологичните аспекти на развитието. При изпълнението на стратегията ще се вземат предвид въздействията върху околната среда, като се насърчават инициативи за енергийна ефективност, намаляване на въглеродните емисии и защита на биоразнообразието. Внедряването на този принцип включва също така подкрепа за иновации в области, свързани с устойчиви технологии и възобновяеми източници на енергия. Устойчивото развитие означава постигане на напредък, който отговаря на настоящите нужди, без да компрометира възможностите на бъдещите поколения да удовлетворяват своите потребности. То обединява два основни цели: икономическо развитие, което води до подобряване на жизненото ниво, и опазване на околната среда. Целта е постигане на устойчив икономически растеж, създаване на по-добри работни места и укрепване на социалната сплотеност, като същевременно се запазват природните ресурси за бъдещите поколения. При разработването на СВОМР на МИГ „Тетевен“ е насочено внимание към устойчивостта на въздействието на различните мерки, като се цели трайно подобряване на качеството на живот на жителите на региона. Това включва осигуряване на здравословна и екологично чиста околна среда. В съответствие с европейските изисквания и българското законодателство са включени принципи за опазване на природата. Критериите за оценка на проектните предложения приоритизират тези, които предвиждат дейности за минимизиране на негативните ефекти от човешката дейност, устойчивото земеделие и преработка на биопроductи, както и използването на природни ресурси по начин, който гарантира тяхното възстановяване. Подкрепата за устойчиво потребление, кръгова икономика, мониторинг на отпадъците, информационни кампании и опазване на биоразнообразието ще помогне за запазване на привлекателността на региона на МИГ „Тетевен“. Насърчаването на биологичното земеделие и инвестиции в различни икономически дейности, като туризъм,

занаятчийство и услуги за отход, ще създадат възможности за развитие на алтернативни икономически сектори и ще осигурят устойчиво стопанско развитие за местното население. Изпълнението на СВОМР е насочено към дългосрочни ползи за местната общност, като същевременно минимизират отрицателното въздействие върху околната среда и създават устойчиви възможности за местното население.

Антидискриминация и социална интеграция

Прилагането на принципа за антидискриминация в СВОМР изисква гарантиране, че всички социални групи, включително уязвимите, имат равен достъп до възможности за развитие. В СВОМР на МИГ „Тетевен“ се осигурява достъп на всички потенциални бенефициенти до финансови ресурси и възможности за участие с проектни предложения и/или други дейности. Това включва дейности в подкрепа и на социални предприятия, подкрепа за маргинализирани общности и преодоляване на бариери, които възпрепятстват тяхното участие в икономическия и социален живот. Равенството пред закона и закрилата от дискриминация на всички лица представлява всеобщо право, признато от Всеобщата декларация за правата на човека, Конвенцията на Организацията на обединените нации (ООН) за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените, Международната Конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, пактовете на ООН за граждански и политически и за икономически, социални и културни права от Конвенцията за закрива на човешките права и основните свободи. Чрез инструментите за прозрачност, публичност и информираност относно възможностите за финансиране, предоставяни от Стратегията, ще се улесни достъпът до интервенции за всички потенциални бенефициенти и широката общественост. Това ще осигури както равно участие в изпълнението на проектите, така и ефективно използване на предоставените стимули за развитие. Активното включване на младите хора в процеса на вземане на решения и в действията на местно ниво е също така ключова предпоставка за изграждането на по-демократично и проспериращо общество. Проблемите на младите хора, свързани с професионалната им реализация и мястото им в обществения живот, са основен приоритет за МИГ „Тетевен“ и са взети под внимание при извършените проучвания и изготвянето на СВОМР. Превенцията на дискриминацията ще бъде осигурена чрез: избягване на контролиращо влияние от страна на определени сектори, осигуряване на максимална публичност и прозрачност по време на изпълнението на СВОМР, както и осигуряване на безпристрастност при вземането на решения относно дейността на МИГ. Този хоризонтален принцип ще бъде спазван при определянето и прилагането на условията за кандидатстване по всички подмерки на СВОМР, при избора на участници в проектни дейности и при оценката и мониторинга на изпълняваните проекти, чрез осигуряване на максимална информираност, публичност и прозрачност във всички извършвани дейности.

Инклузивност и участие на общността

Воденето на местно развитие от общностите означава активно включване на местните жители и заинтересовани страни в процеса на вземане на решения. Включването на всички слоеве на обществото – от младите хора до възрастните и уязвимите групи – е от съществено значение за успешното прилагане на СВОМР. Социалното приобщаване и намаляването на бедността са основни цели, свързани с финансирането от ЕС. Стратегията за ВОМР на МИГ „Тетевен“ осигурява, че уязвимите и маргинализирани групи имат равен достъп до ресурсите

и възможностите, които тя предлага. В Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Тетевен“ ще се гарантира равен достъп за всички заинтересовани страни, включително хора с увреждания и представители на малцинствени и уязвими групи, до финансови ресурси, инфраструктурни обекти, продукти и услуги, създадени чрез средствата на Стратегията. Това включва действия за осигуряване на равно участие на всички граждани в социални, образователни и икономически дейности при изпълнението на СВОМР. Примери за конкретни мерки включват създаване на инклузивни работни места, разработване на образователни и обучителни програми, насочени към хора с увреждания или етнически малцинства, както и подкрепа за социално изключени общности. В рамките на различните мерки проектните предложения ще бъдат приоритизирани в зависимост от броя на разкритите нови работни места. Освен от инвестиционна перспектива, насърчаването на заетостта ще бъде постигнато и чрез мерки, които включват дейности за мотивиране и активизиране на младите хора към трудова дейност, както и за придобиване и повишаване на професионалната им квалификация.

Принцип на добро сътрудничество

Принципът на добро сътрудничество се основава на изграждането на ефективни и устойчиви отношения между различни заинтересовани страни, като органи на местната и регионалната власт, бизнеси, граждански организации и местни общности в процеса на подготовка, обсъждане, изпълнение и наблюдение на СВОМР. Този принцип цели да осигури взаимно уважение, споделяне на знания, ресурси и опит, както и координиране на усилията за постигане на общи цели и устойчиво развитие. В контекста на хоризонталните принципи партньорството е насочено към активно включване на всички участници в процеса на планиране, изпълнение и мониторинг на проектите. Това гарантира, че решенията отразяват потребностите и интересите на различни социални групи и че ресурсите се използват по най-ефективния начин. Чрез доброто сътрудничество се цели създаване на синергия между различните участници, което подобрява резултатите от проектите и стимулира иновации, обмен на опит и добри практики. Партньорствата могат да включват както публичния сектор (местни и регионални власти), така и частния сектор (предприемачи и бизнеси) и гражданското общество (независими организации и местни общности), като всички те се обединяват около общата цел за устойчиво и инклузивно развитие. Чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 подчертава необходимостта от добри управленски практики, които включват прозрачност в процесите на вземане на решения, отчетност пред обществото и ефективност при разходването на публични средства. Принципът на добро сътрудничество предполага открита комуникация, прозрачност и съвместно решаване на проблеми, което води до висока ангажираност и ефективност в изпълнението на СВОМР и инициативите. Приложението на този принцип е съобразен, като са разработени ясни механизми за мониторинг и оценка на проектните предложения, както и активно участие на местните заинтересовани страни в процесите на управление на СВОМР.

Прилагането на хоризонталните принципи на ЕС посочени, в чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060, в контекста на Стратегията за водено от общностите местно развитие е важен елемент за постигане на социално справедливо, устойчиво и инклузивно местно развитие. Те не само че гарантират справедливо и равно разпределение на ресурси и възможности, но също така подпомагат устойчивото и инклузивно развитие в рамките на Европейския съюз.

Местната инициативна група играе ключова роля в интегрирането на тези принципи в СВОМР, като по този начин допринася за изграждането на по-силна и устойчива местна общност.